

KROK

1

Ročník 5/2008

Knihovnická
Revue
Olomouckého
Kraje

OBSAH ČÍSLA

PRVNÍ KROK

Úvodník – *Štěpán Kohout* 1

ROZHOVOR KROKU

Život není boj, ale výzva – *Helena Veličková s Pavlem Hekelou* 2

KNIOHVNICTVÍ DRŽÍ KROK

Spolupráce Vědecké knihovny v Olomouci
s Univerzitou Palackého v Olomouci – *Petra Kunčíková* 8
Německá knihovna v Olomouci – *Barbora Daňková* 11
Oddělení dějin školství Muzea Komenského v Přerově
a jeho (nejen) knižní sbírky – *Marta Konířová* 12

O KROK DÁL

Je evropská civilizace ještě centrem dění? – *Jaromír Mrňka* 14
Stopy po hudebních krocích v Olomouci – *Ladislav Kunc* 17
Paměť krajiny. Hřbitovní vzpomínání
na Nové Ulicí – *Marek Otava* 20
Paměť krajiny. Sovinecko – *Ján Kadlec* 22

KROK V LITERATUŘE

Sedmero hříchů smrtelných – *Miloš Kvapil* 26
Báječná dobrodružství v tichu (recenze) – *Helena Veličková* 29
Hemingwayův labužnický výlet do Prahy (fejton) – *Vít Olmer* 32

KROK DO SVĚTA

Výstava slabikářů ve Florencii – *František Hýbl* 33
Nikola Šuhaj a česká škola v Koločavě – *František Hýbl* 36

KROK ZPĚT

Kde voní pergamen. Konec rukopisné knihy – *Štěpán Kohout* 38
Miniaturní Vídeňská kuchařka ve fondu
Vědecké knihovny v Olomouci – *Petra Kunčíková* 42

KROKFÓRUM

Setkání v poklidných vodách – *Rostislav Krušínský* 44
Ceny Olomouckého kraje – *Václava Jemelková* 46

KROK INFORMUJE

Aktuality 51
Vzpomínky věčně živé na CD 52
Kalendář poutníků moravskou krajinou 53

REGIONÁLNÍ OSOBNOSTI 54

KROK • Knihovnická revue Olomouckého kraje
Vydává Vědecká knihovna v Olomouci
Ročník 5., číslo 1, vychází čtyřikrát ročně

Vedoucí redaktorka: PhDr. Helena Veličková,
e-mail: velickova@vkol.cz
Odpovědný redaktor: Mgr. Roman Giebisch, Ph.D.
e-mail: roman@vkol.cz

Redakční rada:
Václava Jemelková,
e-mail: v.jemelkova@kr-olomoucky.cz
Mgr. Hana Bartošová,
e-mail: bartosova@olmuart.cz
PhDr. Miloš Kvapil,
e-mail: reditel@knihovna.cz

Adresa vydavatele a redakce:
Vědecká knihovna v Olomouci,
Bezručova 3, 779 11 Olomouc
Tel.: 585 205 311, fax: 585 225 774
e-mail: redakce@vkol.cz
IČO: 100625

Grafická úprava obálky: Ivana Perůtková
Kresby: Ing. Markéta Otavová
Technická redakce: Petr Jančík
Tisk: Polygrafické středisko
Univerzity Palackého v Olomouci
Biskupské nám. 1, 771 11 Olomouc

ISSN: 1214-6420 (tištěná verze)
1214-648X (elektronická verze)
Registrace: MK ČR E 6450

www.vkol.cz/krok

Uzávěrka čísla: 15. ledna 2008

Na obálce: Otevřené dlaně (foto Marek Otava)

Vážení čtenáři,

přestože bude řeč o ráji, nezahazujte časopis. Náboženství se to týká jen velmi vzdáleně.

Krátce po převratu – kdo by se nepamatoval – rázem stoupla misijní aktivita Svědků Jehovových. Oslovovali vás všude: doma, na ulici, v tramvaji, na stadioně, dokonce i v kostele. Jednou jsme takhle se skupinkou, nenadále překvapeni, odmítali rozhovor o věčné spáse. A tu zaútočil jeden ze Svědků na známého otázkou: „Cožpak vy se nechcete dostat do ráje?“ A tázaný povídá: „Ale já už v ráji jsem. Mám se dobře, nic mi nechybí, jsem šťastný a spokojený! Tady je ráj!“

Pozemský ráj, zdánlivě neuskutečnitelný sen všech socialistů... Ale za obzorem už svítá...

Není to mnoho let, co se mi, nevím už kde, mihla před očima webová adresa „kobraj“. Nejspíš obchod s brejlenci, napadlo mne. Až mnohem později mi došlo, že je to zkratka za Ráj koberců, jakýsi velkoobchod. Asi se tam o ty své tébichy dobře starají.

Ráje se však začaly množit. Máme v Olomouci Ráj střech, Ráj plavek (že by fikové monokiny?), restauraci V ráji, v Ostravě Ráj pneu, kdesi jsem zahlédl Ráj hraček, existuje Ráj fotáků, Ráj počítačů, Ráj nemovitostí, Ráj mužů (hambárny, co jiného), Zahradní ráj, Skleněný ráj, Svatební ráj... Nad celým internetem se klene Ráj obchodů a kolik takových firem ještě existuje, nehodlám zjišťovat. Mám-li zůstat u náboženské terminologie doby velikonoční, soudím, že jde o projev konzumního zmrtvýchvstání po čtyřicetiletém postu.

Tyto částečné malé ráje jsou „ostrovy pozitivní deviance“, podobných bude přibývat, síť se zahustí a nakonec splynou v Ráj všeho: představuji si ho jako nějaký superhypermegamarket. To bude taková nádhera, že se nám ani nebude chtít umřít. A zvoláme s oběma klasiky: Ó, krásný nový světe!

Pozemský ráj ale nespadl z nebes – naopak, vynořil se z pekla, z pekla absurdity. O současné společnosti se říká, že nemá cíl, nic pro ni nemá smysl: život člověka, ba celý svět, vše je absurdní hříčkou náhody. Pak si ovšem lidé přirozeně začnou hledat vlastní cíle i smysl sami pro sebe, rozhlédnou se po světě, který znají, a osobní konzum je nejbliže na dohled. Konzum, náboženství dneška, se svými imámy, poutními místy, ohromnými hranatými Kaabami z bílého vlnitého plechu a nakonec logicky i se svým rájem. Vždyť nakupování je tak příjemné!

Ale tento ráj je velice křehký. Zhroutlí se okamžitě, jakmile vypneme proud.

Pak bude život ještě absurdnější než předtím a pro řadu lidí ztratí svůj smysl nadobro. Kdo nebo co potom uspokojí tu neodbytnou touhu po něčem novém, hezkém, užitečném, oblažujícím?

Nechci kázat ani strašit naplano něčím, co se vůbec nemusí stát skutkem. Otevíráم zatím jenom náš malý, hezký, oblažující, zbrusu nový Ráj KROKu a dívám se, co ukrývá. Žádné laciné zboží, žádný výprodej myšlenek a navíc – máte to zadarmo! Neváhejte a přijďte za mnou, brána se otevírá. Na shledanou v ráji!

Štěpán Kohout

Život není boj, ale výzva

„Když se boj odvíjí příliš snadno, je to pravděpodobně léčka.“

Motto rozhovoru pro KROK si vybral ředitel Českého rozhlasu Olomouc Mgr. Pavel Hekela jako nejlépe vystihující jeho aktuální situaci. Má však i další životní hesla a oblíbené prŕpovídky – například „Všim jsem byl rád“. Požádali jsme ho o krátké curriculum vitae.

Četl jsem nedávno curriculum vitae jednoho politika v pěti bodech, je to patrně současný trend, jak zahušřovat informace. Inu, proč to nezkusit:

1) Narodil jsem se 3. 3. 1954 v Přerově, jsem ženatý, manželka Christula je dcerou Řeků, kteří se přestěhovali do Šumperka. Je fotografka, máme dvě dospělé děti Matouše a Martinu.

2) Po maturitě na gymnázium jsem studoval herectví na pražské DAMU, absolvoval jsem v roce 1977, v průběhu dalších let jsem doplnil, ale nedovrřil studia na Filozofické fakultě Univerzity Palackého. Byl jsem na studijním pobytu v USA, absolvoval jsem řadu různých kvalifikačních kurzů s atestacemi.

3) Do roku 1992 jsem byl herec a režisér, třikrát jsem dostal angažmá v Olomouci, dále v Českých Budějovicích, Šumperku, pohostinsky jsem režíroval v České republice i v zahraničí. Rok jsem byl statutárním šéfem činohry Moravského divadla Olomouc. Poté jsem odeřel z divadelní scény a necelé dva roky jsem byl ředitelem soukromé rozhlasové stanice. V dalších pěti letech jsem se stal spolumajitelem nahrávacího studia

v Olomouci a obchodníkem na rozhlasovém trhu. Od roku 2000 dodnes, po úspěšném konkurzu, jsem ředitelem Českého rozhlasu Olomouc.

4) Vyjmenuji členství v organizacích: Skaut, Lions Club Olomouc, členství v mediálních ko-

misích, v umělecké radě Moravského divadla Olomouc, v komisi Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, kde působím jako zpravodaj pro udělování grantů v sekci lidských zdrojů, v kulturní komisi Olomouckého kraje atd. Příležitostně přednášková činnost na Univerzitě Palackého, Vysoké škole ekonomické a jinde.

5) Zájmy: Pejskař, cyklista, plavec, lyžař, kdysi horolezec, chatař.

Vaším údělem se tedy v posledních letech stala publicistika. Když jsem se připravovala na rozhovor s Vámi, dočetla jsem se v odborné literatuře, že Vaše profese je už tradičně plná rozporů – asi není náhodou, že k žurnalistice prý nejvíc tíhnou Blíženci, dvojáci znamení. Podle zákona máme svobodu a nezávislé sdělovací prostředky, ale ve skutečnosti je zde spousta omezení: Mediální pracovníci jsou zaměstnaní ve velkých organizacích, kde je přesně stanovena dělba práce. Každý novinář má v takové organizaci přesně vymezené místo a podléhá její kontrole. Novináři vstupují do kontaktu s „organizovanými příjemci“ s velkým vlivem (politické strany, zaměstnavatelé, církve, odbory atd.), se zadavateli reklamy, s konkurenčními médii, se zpravodajskými agenturami, se státem (vymezujícím např. „právní mantinely“ pro jejich činnost). To vše vytváří vzájemnou závislost mezi médii a prostředím. Mnozí z těchto vnějších činitelů prosazují své partikulární zájmy a média s tím musí přirozeně počítat. Co si myslíte o tomto publicistickém dilematu? Můžete uvést nějaké konkrétní zkušenosti?

Není slušné odporovat dámě, ale nezbývá mi než to učinit hned v počátcích našeho rozhovoru. Předně – nepovažuji se za publicistu. Neopravňuje

mne k tomu ani vzdělání, ani to, co v současnosti skutečně dělám. Pokud mám svoji práci pojmenovat, jsem spíše manažerem. Mým úkolem je zajistit bezchybný chod regionální rozhlasové stanice, a to jak po stránce odborné čili obsahové, tak technické, personální a ekonomické. Není toho málo a na činnost publicistickou mi opravdu zbývá jen nepatrně času, prostoru a energie.

Na Vaši otázku se přesto pokusím odpovědět: Nedávno jsem se zúčastnil semináře s jedním mediálním analytikem. Hovořil k laické veřejnosti a podstatou jeho přednášky byl jakýsi návod, jak komunikovat s novináři. Byl jsem přímo zděšen obecnou představou, že média jsou vlastně jenom bulvár a byznys. Jistě, bohužel, je třeba připustit, že mnohá média se tak chovají a jsou na své cestě k divákům, posluchačům či čtenářům ochotna se podbízet, jsou připravena k polopravdám, k manipulaci s fakty. Obecná situace však není zdaleka tak hrozná, jak nám ji v poslední době představují různí „potrefení“ politici a bojovníci za přízeň veřejnosti. Česká žurnalistická scéna je stále mnohem kultivovanější než česká scéna politická a partikulární zájmy některých médií jsou právě pro silnou konkurenci na poli zpravodajství jen těžko prosaditelné. Říká se, že média jsou hlídacím psem demokracie. Tak, jako těžce bojujeme o novou kulturu přervané demokratické cesty, budeme i těžce bojovat o úroveň kvality jejích strážců.

Ptáte-li se na moji konkrétní zkušenost s těmito problémy, řeknu s čistým svědomím jediné: Pokud usilujete poctivě o službu veřejnosti, máte dostatečné profesionální zázemí a pevné etické zásady, nemusíte se bát žádných publicistických dilemat.

Když už jsem vzpomněla dvojakost médií, zkusme se jí ještě chvíli držet: Projevuje se i v rozporu mezi neutralitou a angažovaností. Neutrálně objektivní postoj je potřeba ve zpravodajství a informační činnosti všeho druhu – tady by měla platit profesionální etika, povinnost informovat veřejnost o výkoně, zákonodárné a soudní moci. Je samozřejmé, že bez veřejné informovanosti by občan nemohl ani dát hlas ve volbách, média vlastně umožňují nám občanům utvářet si demokraticky svobodnou vůli. Na druhé straně existuje angažovaná žurnalistika, kde publicista za něco bojuje – například za zanedbávané sociální skupiny, které nejsou s to hájit vlastní zájmy. V podstatě tím usiluje o změnu ve společnosti. Zde je novinářská etika méně přísná, dovoluje potlačit některé informace, které nejsou pro veřejnost nebo určitou část veřejnosti prospěšné. Publicista pak bývá v roli „kritika“, který mluví za sociálně slabé a vystupuje proti vládnoucím názorům, nebo se z něj stává „kontrolor“, který se kriticky vyjadřuje k politice a odhaluje pozadí politického dění ve státě. Myslím, že mnozí mladí lidé jdou pracovat do rozhlasu právě s vědomím tohoto významného poslání. Jak jejich ideály a ambice může naplňovat práce v regionálním rozhlasu?

Místo postojů a trendů bych radši hovořil o „neutrální žurnalistice“ a „angažované publicistice“, podle mě je to výstižnější. Téměř každé povolání má svoje etické normy, utvářené společností. Tady platívá, že čím je obor atraktivnější, populárnější, tím více lidí cítí oprávnění se vyjadřovat k jeho problematice a všichni určitě vědí, „jak by to dělali, kdyby...“ Novináři jsou – stejně jako třeba herci – hodně na očích a musí se umět s tímto zájmem veřejnosti vypořádat. Role kritika

či kontrolora je jistě náročná a musí být opřena o pevné zázemí informací, faktů a pravdivých skutečností – teprve potom lze přinášet témata a nabízet možné souvislosti dějů veřejnosti.

Regionální rozhlas – ve své seriózní podobě veřejnoprávní služby – je naprosto srovnatelný s jakýmkoli médiem s působností celostátní. Pouze priority jsou jiné a fokus zájmu je detailnější. Mladí žurnalisté tak mohou naprosto plnohodnotně naplňovat své ambice a ideály angažované žurnalistiky. Ba co více – to bližší, regionální prostředí jim dává více šancí a je jaksi přátelštější k jejich růstu. Dovolíte-li mi přirovnání k divadlu, na oblasti se mladý herec „vyhraje“ a má více šancí, než by měl ve velkém divadle. Totéž platí o příležitostech pro mladé kolegy v regionálních formátech médií.

V české společnosti už tradičně existují zásadní názorové rozpory téměř na cokoliv, o české nesvornosti se vyprávějí pověsti. Může rozhlas působit jako sjednocující médium?

Každé médium má sílu sjednocovat nebo rozdělovat – pracuje totiž s veřejným míněním a ovlivňuje názory lidí. Kdyby tomu tak nebylo, nevzpomínali bychom dnes na boje o Český rozhlas v době fašistické nebo sovětské okupace, neusmívali bychom se nad tím, jak komunističtí cenzoři hlídali třeba cyklostyl – dnes už ani nevíme, co to bylo...

Role žurnalisty jako zprostředkovatele komunikace mezi různými společenskými skupinami je nesporná. Nejedná se pouze o různost na scéně politické, názorové, ale také menšinové, náboženské, a třeba i hudební.

Setkání P. Hekely s americkým velvyslancem Richardem W. Graberem a jeho manželkou – září 2007 na brněnském letišti

Jak se člověk může stát rozhlasovým novinářem?

Rozhlasová práce je nepochybně součástí studijních programů žurnalistických fakult, otázkou však zůstává, zda je zde vyučována v dostatečné míře. A připustíme-li, že ano, což se mi úplně nechce, zůstává ještě celá řada schopností, jimiž musí být rozhlasový žurnalista vybaven, aby mohl v rádiu pracovat. Nabízejí se samozřejmě schopnosti hlasové a mluvní. Sebelepší redaktor je pro rozhlas ztracený, má-li vadu řeči, špatnou

dikci a necítí-li rozdíl mezi mluveným a psaným slovem. Obávám se, že tohle všechno se učí mladí absolventi žurnalistiky až v praxi, jak se říká „za chodu“. Je to náročné nejen pro ně, ale i pro rádio samotné.

Nikdo nepochybuje o tom, že rozhlas patří mezi nejrychlejší informační média. Ne každý budoucí rozhlasový redaktor si však uvědomuje, že to ve zpravodajství znamená život ve čtyřicetihodinové pohotovosti. A ne každý, který už to ví, je schopen tomu dostát.

Studijní program žurnalistiky na vysokých školách v Praze, Brně a Olomouci je odlišný. V Olomouci se dá kombinovat s českým jazykem, politikou nebo psychologií. Má to nějaký vliv na profil absolventů těchto škol? Jaký máte názor na vhodnost kombinovaného studia?

Kombinované studium přináší možnost specializací v žurnalistické práci. Jisté je, že každý musí v základním měřítku zvládnout redakční práci. V praxi se však žurnalisté specializují na různé obory, v nichž se pak stávají odborníky a autoritami. Kombinace s českým jazykem otevírá pak příležitost k práci ve slovesných redakcích, kde vznikají rozhlasové hry, četby, nahrávky krásné literatury a uměleckého slova, umělecký dokument a další slovesné žánry. To je velmi důležité, neboť jsme tak schopni být „strážci jazyka“, což se – zejména v poslední době – jeví nadmíru záslužným.

Jakým způsobem jste sám získával vědomosti o práci v rozhlasu?

K mluvenému slovu mám jako herec samozřejmě velmi blízko a pracuji s ním celý život. V dobách, kdy jsem byl v angažmá v olomouckém divadle, chodil jsem do Českého rozhlasu nejprve číst zprávy, potom nejrůznější texty, účinkoval v rozhlasových hrách a nakonec měl i svůj vlastní pravidelný pořad. Měl jsem tak příležitost zmocňovat se rozhlasové práce od jejích praktických základů. Jako ředitel malého soukromého rádia jsem také často seděl za mikrofonem coby moderátor, a koneckonců na DAMU jsme měli disciplínu nazvanou „herectví před mikrofonem“. To k součtu dovedností praktických.

S manželkou před odjezdem na Sardinii – hlavní nádraží v Olomouci, červen 2007

Znalosti teoretické nezbylo než nastudovat – to je velmi prozaické.

Máte nějaká pravidla, která omezují jazykové prostředky užívané v rozhlasových pořadech? Novinářská čeština má obecně často bídou úroveň. Osobně těžko snáším velké množství familiárních nebo vatových formulací typu „No teda a tak, já teda myslím...“ a nejvíc mi vadí sdělování zbytečných intimních detailů ze života typu „Sundám si kalhotky, dřepnu u lesa, chci se vyčurát – a co vidím?...“ Takovými nevkusnými projevy se podle mého mínění rozhlas může vyřadit z branže zvané „kultura“. (Poznamenávám, že citovaný výrok byl pronesen z jedné olomoucké rozhlasové stanice.) Je podle Vás rozhlas určitou normou hovorového či spisovného jazyka, nebo má zrcadlit, jak a o čem lidé u nás mluví?

Už jsem se zmínil o tom, že jednou z funkcí veřejnoprávního média, v našem případě rozhlasu, musí být snaha o zachování kvality a čistoty jazyka. Je to úkol, na který nesmíme rezignovat a který nikdy nekončí. Kromě toho – rozhlas, to není jenom vysílání. Velkou povinností rozhlasových studií je i pořizování a archivace záznamů důležitých událostí, uměleckých děl a celospolečensky významného dění. Jedině díky rozhlasu tak máme uchovány například projevy významných státníků, originály hudebních provedení nebo hlasy mistrů mluveného slova. Bídnu úroveň novinářské češtiny těžce nesu spolu s vámi.

Máte pěkné webové stránky. Měli jste nějaké vzory? Kdo o ně pečuje? Jsou často navštěvované?

V Českém rozhlase Olomouc existuje pracovní pozice, která se jmenuje technický redaktor. Člověk, který ji vykonává (v našem případě kolegyně Kateřina Davidová), musí být ve skutečnosti trochu redaktor, trochu počítačově nadaný technik a v neposlední řadě i zvukař. Máme štěstí, že jsme takovou šikulkou objevili. Pokud jde o základní podobu stránek, ta vychází z jednotného vzoru pro Český rozhlas a autor sedí někde v Praze. Možná pro mne není ani tak důležité, jak často jsou stránky navštěvované, jako to, že se jejich prostřednictvím dostaneme k internetovému vysílání. Tak máme svoje posluchače třeba v Kanadě nebo Austrálii.

Je o Vás známo, že jste na „svůj“ Český rozhlas Olomouc pyšný. Sama ho ráda poslouchám, i když přiznávám, že nepřilíš často – v práci rádio nemám, večer čtu nebo sleduji televizi, na rozhlas však také

dochází – hlavně ráno a aspoň jednou týdně večer nebo o víkendu dopoledne. Když jsem ležela tři měsíce doma s nohou v sádře, udržela jsem se jakžtakž v duševní rovnováze jen díky rozhlasu. Můžete říci, čeho si na olomouckém rozhlase a jeho programu ceníte nejvíce?

Cením si každodenní poctivé snahy o co nejlepší odvedenou práci, různorodosti programu a pozornosti, kterou – na rozdíl od médií komerčních – věnujeme menšinám (národnostním i názorovým), seniorům a občanům s postižením. Za mnohé bych uvedl například již několikaletou pravidelnou spolupráci s Tyflocentrem Olomouc, pro něž vydáváme ve zvukové podobě jejich časopis Majáček. Je toho mnohem více, na co jsem pyšný, ale znáte to – pýcha předchází pád...

Pane Hekelo, na mě působíte spíš dojem člověka skromného, takže věřím, že pády Vám už nehrozí, a kdyby, tak do měkkého. Chtěla bych Vám popřát za sebe, redakci KROKu a jistě i posluchače, aby Váš rozhlas nadále šířil prospěšné informace, dobrou pohodu i naději do srdcí lidí, kteří ji potřebují. Váš podíl na rozvoji olomouckého kulturního a společenského života není malý, takže díky za něj. A na závěr Vám osobně děkuji za rozhovor, k němuž jste našel čas ve svém pracovním shonu po sedm dní v týdnu.

Helena Veličková

Spolupráce Vědecké knihovny s Univerzitou Palackého v Olomouci

Petra Kunčíková

Na základě operačního programu *Rozvoj lidských zdrojů*, v jehož rámci jsou podporovány změny v terciárním vzdělávání, výzkumu a vývoji, byla Vědecká knihovna v Olomouci oslovena katedrou historie Univerzity Palackého v Olomouci, aby spolupracovala na programu s názvem *Inovace formy a obsahu výuky studia historie v bakalářském a magisterském stupni VŠ vzdělávání*.

Vedle VKOL byly vyzvány i další olomoucké kulturně-vzdělávací a informační organizace (Státní okresní archiv v Olomouci, Vlastivědné muzeum v Olomouci a archeologická organizace Environment.cz) k vytvoření sítě institucí, v nichž studenti historie po skončení svých studií nejčastěji nacházejí práci. V těchto institucích studenti absolvují praktickou část celého projektu s názvem *Kurz praktických dovedností*. Kurz byl zahájen v září 2006 a bude trvat do června roku 2008.

S ohledem na podmínky v naší instituci je hlavní důraz kladen na to, aby studenti byli seznámeni především s technikami v oblasti ochrany movitého kulturního dědictví, a to především s digitalizací. Sekundárním cílem bylo přizpůsobit náplň jednotlivých seminářů potřebám studenta – historika tak, aby byl seznámen s bohatostí fondů, jejich možným využitím pro svou badatelskou činnost a využitím počítačové techniky při heuristice. Sestaven byl čtyřsemestrální model kurzu, v němž se studenti formou 4 teoretických

a 16 praktických hodin za semestr účastní práce v paměťové instituci.

V teoretických hodinách jsou studenti seznamováni s dosavadním stavem digitalizace v českých kulturních institucích. Především se jedná o systémy Kramerius a Manuscriptorium, jež shromažďuje a zpřístupňuje na internetu informace o historických knižních fondech ve formě Digitální knihovny rukopisů, starých tisků a dalších vzácných dokumentů, jsou seznamováni s navazujícím projektem ENRICH nebo s projektem digitálního archivu českých webových zdrojů WebArchiv. Vedle těchto informací se teoretické hodiny věnují technickým obtížím, jež bývají spojené s digitalizací, porovnáváním digitalizace a mikrofilmování, teorie se věnuje i nejčastějším problémům, jako je uchovávání digitálních kopií nebo finanční a technická náročnost vybavení a datových úložišť. Teoretické hodiny jsou také obohaceny vystoupením externího přednášejícího, který pracuje s podobnou problematikou mimo VKOL (např. Muzeum umění v Olomouci, Archiv Univerzity v Hradci Králové aj.)

V praktické části výuky pracují seminaristé především se starými tisky, ale také s prvotisky a s kartografickým fondem Vědecké knihovny. Studenti jsou v semináři mimo jiné seznámeni s dějinami VKOL a jejími historickými fondy, absolvují exkurzi přímo ve studovně historických fondů, jsou seznámeni s digitální mapovou sbír-

kou VKOL. Vlastní praktická činnost studentů spočívá v popisu vybraného dokumentu, v historické kritice pramene, v zasazení do historického kontextu, ve výběru relevantních objektů v knize k digitálnímu uchování a zejména v nasnímání daných objektů digitálním fotoaparátem Nikon Coolpix 8700 a v jejich následném zpracování pomocí softwaru Adobe Photoshop. Zpracovaný digitální obraz je poté propojen s již existujícím knihovnickým bibliografickým záznamem, čímž vzniká komplexní informace o daném historickém dokumentu, dostupná badateli v on-line podobě. Tyto digitální obrazové informace rozšiřují nabídku možností pro badatele a reagují na měnící se chování uživatelů v oblasti vyhledávání informací. Studenti semináře se díky tomu také zběžně seznámí s knihovnickým systémem Aleph.

Pro digitalizaci pracovníci historických fondů vybírají tematicky, obsahově a zejména obrazově zajímavé staré tisky nejrůznějších formátů a rozličné proveniencie, ve kterých mohou studenti najít množství dřevorezů a mědirytin, ilustrace černobílé i kolorované, výpravné i jednoduché titulní listy a nejrůznější ozdobné prvky knih, např. iniciály, vlysy, viněty, signety, exlibris aj.

V seminářích se věnuje pozornost i osobě autora, popřípadě nakladatele, tiskaře či rytce, ale i událostem souvisejícím se vznikem knihy. V každé hodině jsou pro studenty nachystány zajímavé studijní materiály, v poslední hodině obdrží potvrzení o absolvování semináře společně s vytištěnou ukázkou jejich práce.

Seminář je určen studentům historie, často v kombinaci s archivnictvím, historickou geografii či cizím jazykem, nejčastěji se jedná o studenty druhých ročníků, výjimkou nejsou ovšem ani stu-

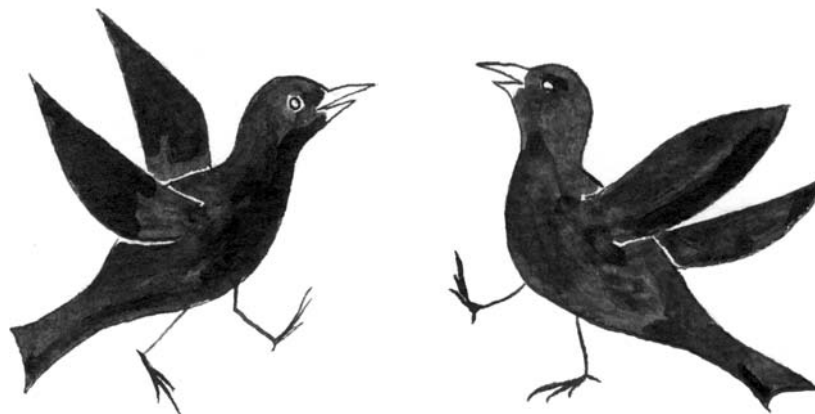
denti ročníků posledních. Všichni studenti, kteří prošli našim seminářem, reagovali na jeho průběh a obsah velice kladně, zejména byli překvapeni bohatostí knihovního fondu VKOL, zajímavá a určitě i přínosná pro ně byla práce s technickým vybavením. Závěrem každého semestru probíhaly na půdě univerzity také evaluace se studenty, kteří vyplňovali speciální dotazníky, jež byly posléze vyhodnoceny psychologem. VKOL vyšla z těchto dotazníků s více než uspokojivým hodnocením, které se týkalo jak obsahu seminářů, tak i činnosti jednotlivých lektorů.

Projekt potrvá do června letošního roku, jsou tedy před námi ještě poslední dvě skupiny studentů. Předěšlé skupiny však již odvedly značný kus práce a pro příklad zde uvádíme některé z tisků, jejichž digitalizované titulní listy a ilustrace můžeme najít v katalogu VKOL. Jde již o více než třicet titulů, mezi nimi například prvotisky *Melusine* od Jeana d'Arrase z let 1476-1477 (sig. 48.704); *De claris mulieribus* od Giovanniho Boccaccia z r. 1473 (sig. II 48.189) nebo *Chronica Hungarorum* od Johannese Thurócze z r. 1488 (sig. II 48.280), dále herbáře od Petra Ondřeje Mattioliho z r. 1596 (sig. III 32.049) nebo od Georga Christiana Oedera z r. 1764 (sig. III 14.398/1); zajímavé jsou i cestopisy Kryštofa Haranta z r. 1678 (sig. 193.523) a Johanna Albrechta von Mandelsla z r. 1658 (sig. II 630.067); neméně výpravná jsou i další díla jako *Kartusiánský misál* (sig. 5.352) z r. 1509, atlas zvířat od Johanna Sartoria z r. 1718 (sig. 69.353), Komenského *Orbis pictus* z r. 1698 (sig. 601.103), knížka o smrti od Erasma Rotterdamského z r. 1563 (sig. 32.941), Rvačovského *Massopust* z r. 1580 (sig. 32.383), nebo Ezopovy bajky z r. 1554 (sig. 28.089) aj.

Kromě práce se studenty v semináři pokračují pracovníci historických fondů v průběžné digitalizaci, většinou po vzájemné dohodě nebo na základě výběru zajímavých tisků. V tom budou pokračovat i po skončení semináře.

Závěrem nezbyvá než podotknout, že přínosem celého projektu pro organizace typu knihoven, muzeí a dalších informačně paměťových institucí je nejen nové vybavení jednotlivých pracovišť digitální technikou a potřebným softwarem, kvantitativní navýšení digitalizovaných stran i rozšíření odbornosti zaměstnanců, ale především jde o otevření těchto organizací těm partnerům, kteří byli doposud pouze pasivními konzumenty služeb knihoven. Studenti zapojení do projektu byli velmi překvapeni zajímavou a v mnoha směrech

variabilní prací v knihovně, velkým přínosem pro ně bylo, že výsledky své práce mohli ihned vidět v on-line podobě. Pracovníci historických fondů mohli studentům zase předat něco ze svých zkušeností, v některých případech dokonce přitáhnout nové čtenáře, kteří naši knihovnu doposud tolik nenavštěvovali. Zásadním přínosem pro VKOL i její čtenáře je, že se díky tomuto semináři změnil způsob zobrazení titulu v katalogu. Dříve strohý záznam je doplněn souborem barevných nebo černobílých fotografií, které čtenáři lépe přiblíží požadovanou knihu. Dvouletý projekt *Inovace výuky historie* tak začal novou a zajímavou etapou v oblasti spolupráce knihovny s univerzitou, a pokud bude podobný projekt v budoucnu pokračovat, VKOL se jistě opět připojí.

Německá knihovna v Olomouci

Barbora Daňková

Již od roku 1993 mají uživatelé Vědecké knihovny v Olomouci možnost navštěvovat specializovanou cizojazyčnou studovnu – německou knihovnu, jež tvoří nedílnou součást oddělení půjčovných služeb. Německá knihovna, či přesněji Německý sál, byl zřízen prostřednictvím Goethe-Institutu Mnichov a jeho pražskou pobočkou jako vůbec první svého druhu v České republice.

Hlavní ideou Goethe-Institutu je „celosvětová podpora německé řeči, péče o mezinárodní kulturní spolupráci a zprostředkování rozmanitého obrazu Německa.“ Německé studovny, a jazyková centra se nacházejí ve více než sto zemích světa šesti kontinentů.

Německý sál v Olomouci obsahuje německou odbornou literaturu od informační vědy přes filozofii, lékařství, psychologii, sociologii až po výtvarné, hudební či filmové umění. Bohatě zastoupena je filologická oblast nejrůznějšími výkladovými slovníky, mluvicemi a teoriemi literatury. Významný díl tvoří výukové a studijní materiály i podklady určené k přípravě na zkoušky z německého jazyka, jež lze pak složit na jazykové škole.

Druhou nejobsáhlejší část tvoří beletrie. Najdeme zde díla významných německých autorů od dob středověku až po autory 21. století.

Zvlášť jsou z fondu vyčleněny „Knihy, o nichž se mluví“ („Bücher, über die man spricht.“). Jedná se o výběr nové německé beletrie a literatury faktu, zvolený pro střední Evropu na základě recenzí

v předních německých médiích. Tato literatura zrcadlí nejnovější směry vývoje na německém knižním trhu. Z posledních titulů jmenujme alespoň několik: *Láska dnes. Krátké příběhy* (*Liebe heute. Short stories*) od Maxima Billera, *Půvab a milost* (*Anmut und Gnade*) od Wolfganga Schlütera nebo *Léta pronásledování* (*Die Jahre der Vernichtung*) Saula Friedländera.

Na jaře byly do německé knihovny dodány také knihy, nominované na Cenu Lipského knižního veletrhu 2007 v oblasti beletrie, populárně naučné literatury a esejistiky.

Přímo v prostorách studovny je možné si půjčit a přečíst či prostudovat také německé společenské či odborné časopisy, například *Psychologie heute*, *Literaturen*, *Deutschland*, *Der Spiegel* a mnohé jiné.

Uživatelé si také mohou vybrat tituly z rozsáhlé mediátekny – MC i CD s výukovými texty či poslechovými hrami, videokazety s tématy historickými, literárními či určené pro volný čas a zábavu. Studovna je vybavena také televizí, videopřehrávačem a hi-fi věží.

Ve spolupráci s Goethe-Institutem Prag pořádáme nejrůznější akce, k nimž již tradičně patří autorská čtení a knižní výstavy. První letošní výstava *Nejkrásnější německé knihy* (*Die schönsten deutschen Bücher 2006*) bude přístupna veřejnosti v přízemních prostorách Vědecké knihovny v Olomouci od 4. do 29. dubna 2008. Chystáme také retrospektivní výstavu k příležitosti životních jubileí významných německých autorů jako např. Lion Feuchtwanger, Arnold Zweig či Erich Maria Remarque.

Kde nás můžete navštívit? Osobně v prvním patře Vědecké knihovny v Olomouci na Bezručově ulici č. 2, nebo na našich webových stránkách na adrese: <http://www.vkol.cz/deutsch.htm#kap4>.

Oddělení dějin školství Muzea Komenského v Přerově a jeho (nejen) knižní sbírky

Marta Konířová

Bezmála před 120 lety, v roce 1888, ředitel přerovských měšťanských škol František Slaměník založil **Museum Komenského**, první muzeum tohoto zaměření na světě. Když v roce 1919 zemřel, bylo v přírůstkové knize muzea evidováno přes 8 tisíc položek nejrůznějšího charakteru – sochy, plakety a jiná vyobrazení Komenského, archiválie, staré tisky, knihy, učebnice, časopisy, fotografie, obrazy... Další osudy této sbírky nebyly přímočaré a jejich vypsání by bylo poněkud komplikované. S jistou dávkou zjednodušení (a tím i jisté nepřesností) ale můžeme říci, že se stala základem fondů současného **oddělení dějin školství Muzea Komenského v Přerově**. Dnes oddělení spravuje sbírkové předměty zapsané pod téměř 95 000 evidenčními čísly v těchto třinácti podsbírkách:

- archiválie, písemnosti a dokumentace dějin školství a komeniologie (např. pozůstalosti učitelů, archivní fondy pedagogických organizací či institucí spojených s Komenským, školní dokumentace – vysvědčení, školní sešity, žákovské knížky, třídní knihy, výkresy žáků, fotografie atd.),
- časopisy (zejména periodika věnující se školství a pedagogice a časopisy určené dětem a mládeži),
- historická kartografie (mapy ze 16. století až 19. století, především různá vydání a odvozeniny Komenského mapy Moravy),
- historické knižní fondy (tištěné a rukopisné

- svazky od 15. století do poloviny 19. století),
- kalendáře, ročenky a schematismy (učitelské kalendáře a ročenky, kalendáře a ročenky zájmových spolků a skupin, školní schematismy),
- kramářské písně,
- novodobá komeniana (převážně knihy a časopisy),
- školní mapy,
- školní nábytek a zařízení,
- školní obrazy,
- učební pomůcky,
- učebnice (učebnice, metodická literatura a osnovy od 19. století do současnosti),
- výroční zprávy (výroční zprávy, sborníky a almanachy škol, studentských a vzdělávacích spolků).

Jak je z přehledu patrné, většinu podsbírek tvoří tištěné dokumenty, nejčastěji knihy a časopisy. Některé podsbírky nebo jejich části jsou zájemcům a badatelům zpřístupňovány formou různých publikací. Zmiňme alespoň některé z posledních let.

K podsbírce „historická kartografie“ byly vydány dva CD-ROMy. První s názvem *Mapy Moravy ze 16.–18. století* vyšel v roce 2003 a seznamuje se všemi mapami a vedutami, které v době vydání byly v podsbírce zařazeny. O rok později vyšel další pod názvem *Fabriciovy a Komenského mapy Moravy*, který obsahuje podrobné odborné popisy zmíněných map.

Neobvyklou podsbírkou, u nás ojedinělou i co do rozsahu, jsou „školní obrazy“. Jsou v ní shromážděny didaktické školní obrazy – tisky i originály – používané při vyučování na českých školách. V roce 2002 vyšel CD-ROM **Svět očima Amerlinga**, který podrobně i zábavně seznamuje s velice zajímavou částí podsbírkou, a to se souborem 150 školních obrazů z poloviny 19. století, vydaných Karlem Slavojem Amerlingem. Tento CD-ROM získal Zvláštní cenu v Národní soutěži muzeí 2002 Gloria musealis a Hlavní cenu v kategorii C v soutěži O křišťálovou tužku ministryně školství na 41. mezinárodním festivalu TECHFILM 2003 v Hradci Králové.

Další zajímavou podsbírkou jsou „historické knižní fondy“. I u jejich základů stál František Slaměník, který muzeu daroval svou osobní knihovnu. V roce 2003 byl v tištěné i elektronické verzi vydán **Soupis historických knižních fondů Muzea Komenského v Přerově**.

„Učebnice“ patří k nejrozsáhlejším podsbírkám oddělení dějin školství (přes 40 000 evidenčních čísel). Postupně jsou vydávány **souписы učebnic** jednotlivých vyučovacích předmětů, zpracovány už byly tyto předměty: dějepis, vlastivěda, zeměpis, jazyk ruský a ukrajinský, přírodopis, jazyk latinský a řecký, fyzika, chemie, přírodopis, branná výchova, tělesná výchova. V letošním roce se chystá vydání soupisu učebnic hudební výchovy.

Podobně je zpracovávána i podsírka „výroční zprávy“. **Soupis výročních zpráv** českých a slovenských škol je již dokončen a je zájemcům přístup-

ný na webových stránkách muzea. Soupis výročních zpráv zahraničních škol se připravuje.

Součástí oddělení dějin školství je také knihovna, ve které je přes 25 000 knih týkajících se převážně školství, pedagogiky a dětské literatury. Slouží badatelům i odborným pracovníkům muzea jako důležitý zdroj informací při studiu a zpracovávání sbírkových předmětů a shromažďuje publikace, které jsou často nezbytným doplňkem jednotlivých podsbírek. Například autoři učebnic bývají

také spisovateli beletrie, autoři školních obrazů zase ilustrátory knih pro děti. To je i případ malíře a ilustrátora Antonína Pospíšila, kterému v roce 2005 oddělení dějin školství připravilo výstavu **Antonín Pospíšil dětem**. K výstavě zároveň vyšla stejnojmenná publikace s ukázkami z jeho tvorby.

Oddělení dějin školství také pořádá odborné konference podle svého zaměření. V posledních letech to byli například **Učitelé – autoři učebnic a dětské literatury** či **Nám i budoucím (muzejní, osvětová a vlastivědná činnost učitelů)**. Z konferencí jsou tiskem vydávány sborníky; sborník **Nám i budoucím** vyšel v loňském roce.

Část svých sbírkových předmětů oddělení prezentuje i v expozicích umístěných v prostorech přerovského zámku. Ke všem expozicím se školskou tematikou byl v roce 2001, u příležitosti Evropského roku jazyků, vydán jedenáctijazyčný obrázkový průvodce **Museum pictus čili Muzeum v obrazech**.

Je evropská civilizace ještě centrem dění?

Jaromír Mrňka

„Ty, Pepo, pojd' se prosimtě honem podívat, co se to zase děje“

„Ale, dej mi s tím pokoj ...“

„No, schválně... no tohle dřív nebyvalo... samá katastrofa dneska“

„Ale ty seš taky katastrofa“

Každý to asi velice dobře zná. Po namáhavém pracovním dni usednete večer do pohodlného křesla, zapnete si oblíbené večerní zprávy a půl hodiny hltáte zhuštěné informace z politického, ekonomického, případně kulturního dění z domova i ze světa. Po takové informační všehochuti je mnohdy velice těžké s klidnou myslí usnout, neboť člověka takové večerní zprávy mohou přivést na všelijaké myšlenky. V jaké převratné době to dnes asi žijeme – v době plné vynálezů, cest do vesmíru, ale také v době světového terorismu, dopravních neštěstí, ekologických katastrof. Člověk by opravdu mohl nabýt dojmu, že se toho v současné době děje až moc, může to však být optický klam, způsobený tím, že dnešní technologie umožňují daleko rychlejší přenos informací z jednoho konce světa na druhý, než tomu mohlo být v minulosti.

Takže dojem získaný z masmédií může být do určité míry zavádějící, řekněme až klamný. Při každém přelomu letopočtu máme tendenci ohlížet se nazpět. Ohlédněme se tedy za uplynulým rokem 2007 a zkusme zauvažovat, čím byl tak zajímavý. Stalo se vůbec něco významného? Něco natolik převratného, aby to mohlo ovlivnit další vývoj dění? Událo se vůbec od pádu železné

opony něco, co by stálo za řeč ve dvoutisíciletých dějinách naší západní civilizace? Myslím si, že mezi takovéto události rozhodně nepatří vytunelování tuzemských kempeliček, třenic na domácí politické scéně, bulvární zprávy o celebritách či to, kdo vyhrál reality show. I když mají takovéto události potenciál zaplňovat po určitou dobu stránky denního tisku, nemají v žádném případě šanci takzvaně vstoupit do dějin.

Když si uvědomíme, jak snadno je lidský druh schopen vytlačit z obecného povědomí nepřijemné události z naší minulosti, v nichž Homo sapiens dozajista opustil samotnou podstatu člověčenství, a s jakou nechtí se nastupující generace obracejí pro radu do minulosti, ani nás nemůže překvapit, že události, které se nám v současné době zdají být velkými a nabývají pro nás až dějinné důležitosti, za několik málo let zmizí v propadlišti dějin. A to ani neuvažujeme o tom, co se s dějinami stane, zasadíme-li dvoutisíciletý historický vývoj západní civilizace, jak ji chápeme dnes (tzn. státy vzniklé na pozůstatcích Západořímské říše), do vývoje celého lidského pokolení. Pak se jeví náhle naše dějiny jako téměř zanedbatelné.

Přes všechna ta nadsazená srovnání se ale možná právě v současné Evropě dějí převratné věci, které mohou do budoucna ovlivnit vývoj euroamerické civilizace jako celku. Asi si všichni uvědomujeme, že projekt evropské integrace, vzniklý v padesátých letech minulého století v západní Evropě, je převratný v celých dějinách našeho kontinentu, nebo spíše v dějinách všech jeho

samostatných států. Poprvé po mnoha staletích se jednotlivé evropské státy spojují k vzájemné spolupráci, a to nikoliv na základě lenních závazků, tedy pod nátlakem, jak tomu bylo ve Svaté říši římské, ale svobodně a z vlastního rozhodnutí. Opomeneme nyní ekonomické příčiny i důsledky tohoto procesu, protože ty mohou být v různých částech takto vzniklé Evropské unie značně rozdílné, a zaměříme se na ideovou stránku věci. Idea Evropské unie, která vychází z Evropského hospodářského společenství, vznikala logicky v době, kdy se válkou zdecimovaná Evropa vzpamatovávala z jednoho z nejhrůznějších konfliktů v dějinách světa vůbec. Tehdy jednotlivé západní státy, připravené poválečným procesem dekolonizace o své výsadní postavení ve světové politice a zatlačené do pozice pěšáků, přičemž nenávist mezi nimi byla rozdmýchávána řevnivostí mezi dvěma světovými velmocemi (USA a SSSR), se snažily získat určitou konkurenceschopnost na světovém trhu, který byl z větší než velké míry ovládnán právě Spojenými státy.

Na počátku integrační iniciativy, která zpočátku probíhala především v západní Evropě, protože východní část naší staříčké matičky se nacházela pod sovětským jhem, tedy stály dvě celkem pragmatické a navzájem provázané ideje: idea míru a idea hospodářské prosperity a zajištění sociálních jistot. Prvotním cílem bylo vytvoření vzájemné spolupráce jednotlivých evropských států, postavené do protikladu proti meziválečnému politickému a ekonomickému nacionalismu, který byl nepochybně jednou z hlavních příčin druhé světové války.

Vraťme se do současnosti: Po teroristických útocích na Světové obchodní centrum v New Yor-

ku 11. září 2001 se celosvětové politické klima zcela změnilo, protože čelný představitel euroamerické kultury, Spojené státy americké, vyhlásil válku světovému terorismu. V žádném případě se zde nejedná o něco nového po sluncem, jde o konflikt dvou kultur, který můžeme v historii sledovat již od 8. století, kdy se západní křesťanské státy spojily v boji proti Maurům ovládajícím Pyrenejský poloostrov v tzv. reconquista. V postmoderní době se stále jedná o ten samý konflikt: Spojené státy americké v tomto konfliktu zastupují nejsilnějšího a nejvyššího představitele křesťanstva a západní kultury stejně jako před více než tisícem let Franská říše. Samozřejmě, změnily se prostředky umožňující boj muže proti muži a národa proti národu. Místo vznešených rytířů na straně jedné a houževnatých orientálních bojovníků na straně druhé tu proti sobě stojí organizovaná profesionální armáda a opět houževnaté partyzánské jednotky, vyzbrojené zbraněmi hromadného ničení a odhodlané k jakémukoliv způsobu boje.

Jakkoli se současná Evropa odcizila prvotním křesťanským myšlenkám, ze kterých celá její kultura vyrůstá, byla americkým vyhlášením války zatížena do boje za obranu svobody a demokracie. Pokud ovšem mohou Američané dnes křičet na poplach „Nepřítel před branami“, musí Evropané volat „Nepřítel za branami“. Nepřítel za branami – v našich městech, v našich čtvrtích, v našich ulicích, protože téměř 3% obyvatel Německa tvoří Turci a 3% obyvatel Francie jsou právě Arabové. Tato situace je v Evropě způsobena nápadně rychlým rozvojem tolerance a kosmopolitismu po druhé světové válce, tedy po zkušenostech s terorem dvou hrůzných totalitních režimů v první polovině 20. století, jejichž ideové základy byly

položeny značnou měrou právě na xenofobii, diktatuře a netoleranci většinové společnosti vůči menšinám jako celku. Za vyvrcholení takovýchto xenofobních snah můžeme považovat především holocaust, jako největší (nejen) etnickou čistku v dějinách lidstva. Vlády postmoderních států Evropy jsou nuceny po těchto dějinných zkušenostech praktikovat velice obezřetnou migrační a etnickou politiku i za cenu problémů, spojených se zatěžováním ekonomiky a pobouřením veřejného mínění. Vede je k tomu mimo jiné snaha o jistý druh pokání za činy, které se na půdě evropského kontinentu udály během uplynulého století. A právě v takovéto situaci by mohla Evropa sehrát rozhodující roli v mírovém řešení celosvětového konfliktu, který není ničím jiným než konfliktem mezi dvěma kulturami, které se vzájemně nechtějí tolerovat a pochopit. Evropa, která ví, jaké to je, zažít válku na vlastním území, čehož byla Amerika od dob občanské války (tedy po nějakých 140 let) uchráněna, se ohlíží do minulosti, aby konečně (!) zmoudřela a zachránila svou vlastní budoucnost.

Vzednutí základních morálních hodnot a zprostředkování dialogu by mohlo být posledním aktem solidarity, kterým by starý kontinent mohl prospět celému světu. Američané bezesporu hledí do budoucnosti, ale válkou proti světovému terorismu si chtějí uchránit jen vlastní nabytou prosperitu a konzum. Pokud by ovšem nově sjednocená a od svých vlastních předešlých konfliktů oproštěná Evropa čerpala ze svých dávných základů, na kterých je vystavěna celá západní euroamerická kultura, mohla by tímto poučením vzniknout zcela nová společnost. Společnost založená na morálních hodnotách a moudrosti, jak si ji před-

stavoval Platón nebo Jan Amos Komenský. Zcela nová Evropa, Evropa na vyšší civilizační úrovni, schopná čelit budoucím přírodním katastrofám spojeným s nedostatkem neobnovitelných přírodních zdrojů, růstem hladiny světových oceánů a nedostatkem pitné vody, schopná na základě vzájemného porozumění a solidarity mezi jednotlivými svými národy odolat choutkám k dalším válečným konfliktům.

Představit si ovšem Evropu, která je stále více ovlivňována americkou konzumní kulturou a nachází se v současné době v podobné fázi jako Západořímská říše v období vlády Flavia Honoria, jak se obrací ke svým dávným morálním a filozofickým základům, je stejně těžké jako představit si smír mezi kočkou a myší. Ano, v Evropě se sice děje cosi převratného, co nemá v předešlých dvou tisících let obdoby, ale vytvoření světového míru a ideální společnosti právě ve starém kontinentu, který je natolik zaneprázdňen svými vlastními žabomyšími válkami, je opravdovou fikcí. Daleko pravděpodobnější se může zdát představa budoucí Evropy jako satelitu Spojených států amerických, který se bude podobně jako slavné římské impérium ukájet svým vlastním blahobytem a podlehne „nájezdům“ daleko přizpůsobivějších, živelných „kmenů“ z východu, které se nám mohou zdát barbarskými, snad kvůli tomu, že nechápou principy demokracie a konzumního stylu života...

Kdo ví? Ať už nastane v budoucnosti kterýkoliv z výše zmíněných scénářů nebo scénář úplně jiný, můžeme si být jisti, že v Evropě se ještě v budoucnu převratné dějinné události celosvětového rázu dít budou, i když nám to v nevýrazném roce 2007 nemuselo připadat pravděpodobné.

Stopy po hudebních krocích v Olomouci

Ladislav Kunc

Již v minulosti byla Olomouc významným centrem hudební kultury. Vypělý a čilý hudební život byl soustředěn hlavně kolem metropolitní kapituly a přiváděl významné hudebníky do města a širokého okolí. Mnozí vynikající skladatelé a hudebníci se zde narodili nebo spojili část svého života se zdejšími prostředím, a obohacovali tak hudební život ve městě. Například v 16. století působil jako ředitel kůru olomouckého dómu přední renesanční skladatel **Jacobus Gallus**. Ve službách olomouckých biskupů působili také **Pavel Josef Vejvanovský** a **Heinrich Ignaz Biber**. V roce 1767 pobýval v Olomouci mladý **W. A. Mozart**. Okrajově byl s Olomoucí spojen **Ludwig van Beethoven** prostřednictvím svého žáka, arcibiskupa Rudolfa, a napsal pro něho, tedy pro olomouckou katedrálu, slavnou Missu solemnis. **Antonín Dvořák** navštěvoval často Olomouc a dirigoval zde své skladby, z nichž některé zde měly i své slavné premiéry. Několik let v olomoucké katedrále působil mladý skladatel a dirigent **Gustav Mahler** v letech 1882–83. V roce 1880 založil kněz **P. Jindřich Geisler** pěvecko-hudební spolek Žerotín, který si se svým orchestrem a hudební školou udržoval přední postavení v hudebním životě města a okolí až do poloviny 20. století. I v dalších letech působili v Olomouci někteří hudební skladatelé, v čele Moravské filharmonie stáli i někteří významní dirigenti.

Dějiny hudebního života v Olomouci zde omezíme na období rozkvětu do konce 18. století.

Z nejstarších, většinou velmi skromných pramenů, se dozvídáme o hudbě v olomoucké katedrále, která byla centrem hudby již v polovině 13. století. Dočteme se, že po požáru v roce 1265 byly postaveny nové varhany. Biskupství bylo zřízeno již v r. 1063 a nová katedrála sv. Václava byla vysvěcena v r. 1131 biskupem Jindřichem Zdíkem. Existence chrámu sv. Mořice se připomíná již r. 1257 a první zmínka o varhanách v tomto chrámu je z r. 1496. Většinou to byli biskupové, kteří podporovali hudební aktivitu při olomoucké katedrále. Trochu ucelenější obraz o hudební činnosti dostáváme od nástupu biskupa Viléma Prusinovského (1565-1572), který světil výchovu dorostu jezuitům a byl hlavním iniciátorem založení univerzity v Olomouci v r. 1573. Hudební výchově se věnovala velká péče. R. 1597 byl např. ředitelem kůru jezuitského kostela **Jan Sixt z Lerchenfelsu**, autor díla *Magnificat*, pokládaného za jeden z prvních pokusů v oblasti homofonie a generálního basu v české hudbě. Změnil se také postoj k varhanám a je doloženo, že v tomto kostele byly k dispozici v roce 1626 dokonce troje varhany. Jedná se o původní kostel z r. 1266, na jehož místě byl vybudován v letech 1712–16 dnešní chrám P. Marie Sněžné.

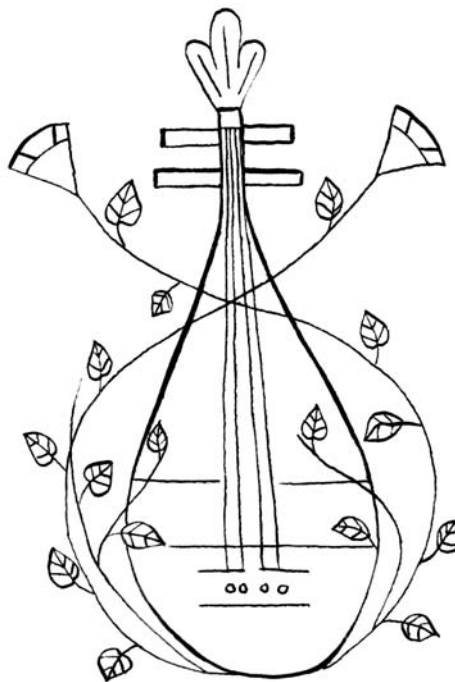
Jedním z prvních skladatelů evropského formátu však byl **Jacobus Gallus**, známý také jako **Jacob Handl-Gallus**. (1550–1591). Pocházel ze Slovinska, působil však skoro celý život v českých zemích. Byl členem dvorní kapely ve Vídni a od r. 1575 se zdržoval v moravských kláštrech.

V letech 1580-1585 byl kapelníkem olomouckého biskupa Pavlovského. V Olomouci vytvořil řadu svých významných děl, například složil hymnus *Undique flammatis Olomucum sedibus arsit* nebo *Selectiores quaedam missae*, čtyři knihy, z nichž první dvě jsou věnovány biskupu Pavlovskému. Konec života strávil v Praze. Jeho skladby patří slohově do okruhu benátské školy, jsou technicky velmi vytříbené a zvukově podmanivé. U nás byly velmi rozšířeny a zachovalo se mnoho opisů.

Po třicetileté válce, která skončila v Olomouci až r. 1650, se město pomalu zvedalo z trosek, hudební činnost byla v těch letech značně omezena. V druhé polovině 17. století však nastal při katedrále rozkvět hudby nástupem některých fundovaných hudebníků, kteří zde byli ustanoveni jako kapelníci. První se o to pokusil arcivévoda Leopold Vilém, ale situace s zlepšila až za biskupa Karla Liechtensteina-Castelcora, který v r. 1678 jmenoval kapelníkem olomoucké katedrály **Philippa Jacoba Rittlera**. Měl bohaté hudební zkušenosti již ze Štýrska, kde předtím působil. Od něj se zachovaly četné skladby, které vyžadovaly již větší počet hudebníků. Po jeho smrti r. 1690 řídil krátce hudbu v katedrále i **Pavel Josef Vejvanovský**. Pro svátek sv. Václava napsal novou slavnostní mši, která se však nedochovala. K olomoucké katedrále však měla vztah jiná *Svatováclavská mše* – od **Adama Michny z Otradovic**, která je jeho nejzajímavějším dílem. Vejvanovský vynikal v hudbě již při studiu v Opavě. Trvale se pak usadil v Kroměříži, kde byl členem, později vedoucím zámecké kapely olomouckého biskupa. Zastával zde i místo ředitele kůru sv. Mořice. Měl čilé hudební kontakty s hudebním světem. V kroměřížském archivu je jeho více než 50 autorizovaných

skladeb (mše, chrámové skladby, sonáty různého obsazení) a také opisů děl jiných skladatelů. Jeho dílo je stále živé pro svou melodiku a dokonalou kompoziční techniku.

Od roku 1691 byl jmenován kapelníkem olomoucké katedrály **Anton Albertini**, ne příliš významný skladatel. Další osobností však byl **Václav Matyáš Gurecký**. Jako student byl přijat do hudebního semináře v Kroměříži. Vstoupil do služeb kardinála Schrattenbacha a na jeho náklady studoval také kompozici u Antonia Caldary ve Vídni. V r. 1736 přijal místo kapelníka a ředitele kůru

v Dómu sv. Václava. Dochované skladby jsou na vysoké úrovni a mohou se srovnávat s díly českých kontrapunktiků typu Šimona Brixiho a Černoorského. Po jeho smrti ho nahradil jeho hudebně fundovaný bratr **Josef Gurecký**. On a stejně jako jeho předchozí bratr uvedli také několik svých oper pro různé příležitosti. Od roku 1769 se stal nástupcem Gureckého **Anton Neumann**, který kladl na interpretaci skladeb vysoké nároky. Od r. 1777 obdržel místo kapelníka **Josef Puschmann**, jedna z posledních významných osobností katedrály 18. století. Na toto místo nastoupil ze šlechtických služeb, hudebně dobře připraven. Jeho skladatelská činnost je rozsáhlá, zatím bylo evidováno asi 80 chrámových skladeb, symfonií a instrumentálních koncertů. Mnohé skladby jsou zpracovávány a uváděny nebo čekají ještě na své objevení.

Také u sv. Mořice v Olomouci působila řada významných skladatelů. Jedním z nich byl např. ředitel kůru **Francesco Carlo Müller** (1729–1803), autor duchovních skladeb, nebo **Joseph Raymund Keller**, od kterého se dochovala slavnostní mše *Causa nostra laetitiae (Příčino naší radosti)* z r. 1763, složená na počest vítězství nad Prusy.

Existuje také několik skladatelů, kteří mají své kořeny v Olomouci, ale jsou více známí ve světě než u nás. Jedním z nich je **Gottfried Finger** (1655–1723). Narodil se v Olomouci v hudební rodině, jeho otec byl činný v kapele biskupského dvora. Po hudebním vzdělání v Kroměříži, Mnichově a pravděpodobně i v Itálii vstoupil do služeb anglického krále Jakuba II. Později působil v Německu. Věnoval se opernímu žánru a instrumentální tvorbě, která obsahuje množství komorních

skladeb pro různá nástrojová obsazení. Stal se jedním z nejvýznamnějších anglických barokních skladatelů. Vždy se hlásil ke svému rodnému městu, své skladby podepisoval jako Gottfried Finger z Olomouce. Teprve v poslední době se jeho dílo začíná objevovat i u nás.

Bohaté hudební období druhé poloviny 18. století v Olomouci patří bezesporu také neprávem opomíjenému hudebnímu skladateli evropského formátu **Pavlu Vranickému** (1756–1808). Do Olomouce přišel v letech 1772–1776, kdy studoval na univerzitě filozofii. Bylo mu umožněno ubytovat se v klášteře Hradisko, za byt a stravu se musel věnovat hře na hudební nástroj a kompozici. Pohyboval se tedy v dobrém hudebním prostředí (hudba na Hradisku byla v té době na vysoké úrovni). V r. 1776 přešel na univerzitu do Vídně a brzy dostal významnou funkci seminárního ředitele hudby. Musel mít jako student nejen hudební schopnosti, ale jistě i dobré reference z Olomouce. Ve Vídni se stýkal s významnými skladateli českého původu, ve službách u knížete Esterházyho se setkal s Josefem Haydnem, který si později vymíňoval, aby řídil jeho oratoria. Přátelské vztahy měl také s Mozartem a Beethovenem. Od r. 1785 byl jmenován ředitelem vídeňských divadel a tuto funkci zastával až do konce života. Jeho dílo si zaslouží pozornost nejen kvůli rozsahu, ale i pro své charakteristické prvky a osobitý, vytříbený vkus.

Bohatý hudební život v Olomouci je tématem mnohem obsáhlejším, zde jsme nakreslili alespoň některé obrysy. Tématem pro některé z příštích čísel časopisu KROK zůstávají velké hudební osobnosti a jejich současníci, jejichž život a dílo se dotkly města Olomouce zejména v 19. století.

Paměť krajiny. Hřbitovní vzpomínání na Nové Ulici

Marek Otava

*Má touha rameno hubené
V pláči vášnivém zvedá.
Teplo zhaslého plamene
V studeném popeli hledá.*

(František Gellner)

V letošním letopočtu se znovu objevuje osudová osmička, která v minulých stoletích několikrát předznamenávala mimořádné události v českých dějinách. Nejednou to byly události spojené s Němci, jejichž soužití a vztah k Čechům byl pro nás někdy inspirací, jindy prokletím. Ve sjednocené Evropě by se staré dluhy Čechů k Němcům a naopak měly definitivně vytrátit, ale vzpomínka jistě zůstane ještě dlouho. Hmatatelnou vzpomínkou na soužití obou národností v Olomouci je i malý hřbitov na Nové Ulici, ležící na Tabulovém vrchu. Je to oblíbené a romantické místo k vycházkám, v jeho sousedství se prostírá trochu pustá pláň, kde se chodí proběhnout psi, děti pouštějí draky, toulají se zamilovaní a všichni dýchají čistší vzduch nad městem. Hřbitov má zvláštní kouzlo, možná právě proto, že je tak trochu zapomenutý a daleko od městského centra. Na náhrobcích najdeme jen pár významnějších jmen, většina hrobů je trochu zanedbaná a jen výjimečně se objeví nové datum 2005, 2006, 2007.

*U kříže v polích jsem scházel se s ní.
Cesta byla tam pustá.
Líbal jsem s prudkostí nervózní
Její červená ústa.*

Hřbitov byl založen proto, že Nová Ulice se po zrušení pevnostního statutu města rychle rozrůstala. V roce 1906 se Nová Ulice stala městem s bezmála šesti tisíci obyvatel, nestačily staré hřbitovy na území Zelené ulice, U Dřevěného zvonu a vojenský hřbitov olomoucké posádky. Nový hřbitov byl na Tabulovém vrchu vysvěcen už 2. května 1901 a tím dán do užívání. V ose svatého pole bylo umístěno sousoší s křížem a Maří Magdalenou, vzácné barokní dílo (snad J. V. Rokytzkého) z roku 1736, které do té doby zdobilo poblíž tehdejšího vojenského hřbitova cestu k Hněvotínu. Hřbitovní kapli před vstupní branou postavil v roce 1912 stavitel Franz Langer.

Na náhrobcích najdeme jména česká i německá. Poněkud zanedbaný vzhled hřbitova je důsledkem dvojího přerušení jeho vývoje: pozůstalí německé národnosti, kteří pečovali o naprostou většinu zdejších hrobů, museli tuto zemi opustit po roce 1945. Přibližně o 20 let později odešla z Nové Ulice většina starousedlíků, neboť jejich domovy musely ustoupit novostavbám panelových sídlišť. Noví obyvatelé zde své předky nepochovávají, přesto se i dnes vzácně objeví čerstvý hrob.

Z osobností, které výrazněji ovlivnily společenský a kulturní život Olomouce, zde najdeme hrob výtvarníka Jaroslava Nohela (1914–1977), grafika ve službách olomouckých firem ASO a později SIGMA, před válkou známého tvůrce fotografických experimentů.

Do výtvarného dění v Olomouci se zapsala zde pohřbená teoretička umění a výtvarná publicistka Yvonna Boháčová (1951–1994), která uspořádala řadu výstav jako kurátorka.

Vzpomínkou na Němce jsou čtyři masové hroby s 544 německými občany, kteří se stali obětmi událostí bezprostředně poválečných (zvláště v tzv. sběrném táboře v Nových Hodolanech). Masové hroby pod travnatými plochami po obou stranách cesty až k plotu na severním okraji ukrývají však pouze část obětí represivních praktik sběrného tábora. Z iniciativy našich někdejších spoluobčanů žijících v Německu byl 24. 11. 1994 odhalen pomníček, dílo architekta Davida Bendy a kováře Ilji Běhala. Text ve dvou jazycích připomíná jak památku Čechů zahynulých ve 2. světové válce, tak německých obětí a vyzývá, aby oba národy už navždy žily spolu v míru.

Doufáme, že osmička v roce 2008 bude tentokrát osudová tím, že nás posune o další krůček k harmonickým česko-německým vztahům. Tváří v tvář smrti si většinou teprve uvědomujeme, jak je život krátký, ale jeho stopa může být několikanásobně trvalejší – v dobrém i ve zlém. Na závěr dejme naposled slovo nenapravitelnému milovníku života Františku Gellnerovi – humor a ironie českého básníka s německým jménem, jehož zahubila válka, dnes okouzlují podobně jako ten starý hřbitov na Nové Ulici.

*Má milá, rozmilá, neplakej!
Život už není jinakaj.*

*Dnes budme ještě veselí
Na naší staré posteli!*

*Zejtřa, co zejtrã? Kdožpak ví.
Zejtřa si lehneme do rakví.*

Paměť krajiny. Sovinecko

Ján Kadlec

*Skalnaté výšiny, úrodné louky,
teplo z těla poníka i člověka
– to vše patří do jedné rodiny.*

(indiánský náčelník Seattle 1855)

Krajina Nížkého Jeseníku mezi městy Uničov, Šternberk a Rýmařov je dnes známá mezi turisty zásluhou starobylého hradu Sovince a také Přírodního parku Sovinecko, mezi jehož perly patří Rešovské vodopády a Křížový vrch u Rudy. Hrad Sovinec byl po dlouhá staletí centrem rozsáhlého panství, jež se rozkládalo v dlouhém a proměnlivém pásu obcí, zasahujících od předměstí Uničova až k Bruntálu pod Pradědem. Dnes jsou v desítkách vesnic obyvatelé, kteří sem přišli až po druhé světové válce, a bohatá minulost kraje jim není moc známá. Pokusme se tedy společně odkrýt zajímavé příběhy, ukázat výjimečná i nenápadná místa, spjatá s generacemi původních obyvatel. Ti zde vytvořili harmonickou krajinu, jež se dnes stává místem odpočinku a rekreace.

Centrem je postupně rekonstruovaný hrad Sovinec, který dal jméno významnému moravskému rodu pánů ze Sovince. V průběhu věků se na něm vystřídalo několik šlechtických rodů a od roku 1623 byl hrad i panství v majetku Řádu německých rytířů. Přes tato území vedly od pravěku spojovací cesty, směřující z Moravy na sever do Slezska. Na panství se vytvořilo několik hospodářských středisek, byla zde významná místa dolování a zpracování železa i drahých kovů. Těžba pokrývačské břidlice dala nové jméno městečku

Břidličná. Střediskem správy panství byl barokní zámek v Dlouhé Loučce. Krajina se postupně zaplnila množstvím památek, z nichž některé již zmizely. Přesto je zde stále co objevovat. Stojí zde zajímavé renesanční kostely s erby stavitele Jana staršího Kobylky z Kobylího z počátku 17. století. Lidová zbožnost zdejších horalů dala vzniknout množství kapliček, soch svatých, kamenných křížů a božích muk. Stojí tu ještě staré dřevěné kříže, nachýlené od vichřic drsného kraje. Najdeme zde významné a uctívané vrcholky hor i zázračné studánky. V hlubokých skalnatých roklích můžeme vidět peřeje a vodopády, na travnatých planinách se pasou velká stáda dobytka. Krajina je tady jen zdánlivě opuštěná. Stačí se na chvíli zaposlouchat a můžeme slyšet příběhy o skřítčích hlídajících podzemí, vílách, jež čarovaly, ďábelských stvořeních i nešťestích se šťastným koncem. Krajina si ještě pamatuje staré báby kořenářky, jež byly obviňovány z čarodějnictví, zlé správce, kteří neměli klid ani po smrti. V zapadlých vesnicích kdysi lidé věřili na vampýry, ohnivé muže i na zázraky svatých. Katolickou víru posilovali velmistři Řádu německých rytířů i vesničtí faráři. V chudém kamenitém kraji si lidé doplňovali živobytí tkalcovstvím, prací v lese a těžbou nerostů. Za těžkou práci tu bylo málo odměny. Sovinecké panství se skládalo z několika rozdílných regionů. My se dnes podíváme do podhůří Nížkého Jeseníku, do několika obcí ve farnosti Dlouhá Loučka.

Velká obec **Dlouhá Loučka** se rozkládá podél říčky Oslavy, po obou jejích březích, od jejího vyústění z údolí Nížkého Jeseníku až po rovinu nad Horní Sukolomí. V minulosti byla až do roku 1949 rozdělena na dvě samostatné obce, které však spolu stavebně souvisely. Měly dlouho oddělený

Dlouhá Loučka. Boží muka u silnice k Šumvaldu (místo, kde byl zabit převáděč dobytka). Foto Pavel Dvorský.

historický vývoj, který ovlivnil i podobu jejich památek. Velký katastr Dolní Dlouhé Loučky se podobá džbánu nahnutému směrem k horám. Řeka Oslava, zvaná také Loučka, byla rozhodující pro život člověka od pravěku. Na jejích březích lidé žili již v mladší době kamenné. Byly zde nalezeny pazourkové nástroje, sekeromlat a množství keramiky, většinou pozůstatky džbánů. Také Slované se brzy usadili v rovině nad řekou. Nálezy železné strusky nám dokládají jejich vyspělou výrobu železa.

Poprvé se obec připomíná v roce 1301 pod latinským názvem Longa Villa – Dlouhá Ves. Stejný název zněl německy Langendorf. Český název „Loučka“ je označením travnatého místa v lese. Zakladatelem Loučky byl zřejmě šlechtický rod pánů z Loučky, kteří si zde vybudovali sídlo. Část

vsí patřila ve 14. století olomoucké kapitule. Loučka byla střediskem malého panství až do roku 1707, kdy se stala součástí sousedního sovineckého panství, spolu s horní částí vsí. Po dobu 143 let byla potom v majetku Řádu německých rytířů. Tvrz se připomíná v 16. století a přetrvala v podobě zámečku, v němž sídlí obecní úřad dodnes. V obci byly dva panské dvory a také tři mlýny poháněné vodou. V polovině 19. století se Dolní Dlouhá Loučka stala městečkem. Obyvatelé byli převážně zemědělci, kteří obdělávali rozsáhlé pozemky v mírně zvlněné rovině. Ta byla v minulosti protkána malými vodními toky, kolem nichž byly lesíky a v jižní části nazývané Vinohrady se kdysi pěstovalo víno.

Areál farního kostela sv. Bartoloměje a fary tvoří spolu se sousedními budovami bývalého kláštera a nemocnice jedno z center obce. Druhým je náves se zámečkem, poštou a obchody. V Dolní Dlouhé Loučce byly významnými památkami dvě sochy Panny Marie na sloupech. Jeden stával uprostřed návsi. Z druhého sloupu z roku 1734 se zachoval už jen podstavec s krásnými reliéfy a latinským nápisem. Najdeme jej na levé straně silnice do Plinkouta. Ve vsi byla velká tradice procesí na svátek Božího těla. Zachovaly se také dvě stavby božích muk. Mohutná čtyřhranná stavba božích muk z počátku 19. století stojí vedle domu u silnice do Horní Sukolomi v místě zvaném „U spálené hospody“. Vyšší a štíhlejší boží muka z počátku 19. století stojí u silnice k Šumvaldu.

Podle místní zachované pověsti byl na tomto místě zabit člověk, který převáděl velká stáda dobytka z Uher na severní Moravu. Poté, co rozprodal větší část dobytka v Olomouci a Šternberku, si zde na něj počíhali jeho dva pomocníci, kteří jej okradli o výtěžek a zabili, když odpočíval poslední noc na cestě domů.

Všechna úskalí dopravního provozu, mohutných povodní, bouří a neštěstí přestál svatý Jan Nepomucký, který stojí od roku 1712 na starém kamenném mostě se dvěma oblouky. Novým ochráncem Dlouhé Loučky se stal svatý Florián, jehož sochu si dali do výklenku místní hasiči. Věřím, že k těmto ochráncům obce se jednou přidá opět i socha Panny Marie, která snad někde čeká na svoji obnovu.

Významnou památkou na bitvu u Slavkova a pobyt ruských vojáků je velký kamenný kříž v poli za vesnicí. Byl postaven v roce 1896 na místě hromadného hrobu. V okolí vesnice stávalo v minulosti několik křížů a na stromech visely svaté obrázky. Byl to například kříž u silnice ke Křivé, další kříž stával u silnice k sanatoriu v Pasece v místě, kde je dnes závodní dráha motokrosu. V lesním údolí, v místě zvaném „U kaštanu“, býval svatý obrázek na mohutném kaštanu. Nedaleko odtud stávala zaniklá středověká vesnice Bradlo, připomínaná již ve 13. století.

K farnosti Dlouhá Loučka patří také vesnice Plinkout, Křivá, osada Valšovský Žleb a dnes také obec Paseka. Podívejme se na některá místa, o nichž se zachovaly pověsti nebo zprávy pamětníků.

Severně od vesnice **Plinkout** je nad svahem u polní cesty ukryta stavba čtyřhranných božích muk. Pochází z počátku 19. století a podle místní

pověsti byla postavena na místě tragické smrti. Na hranici přilehlých polí se setkali při sečení trávy na mezi dva bratři. Při hádce o kus louky došlo k potyčce, při níž jeden z bratrů stoupl na kosu tak nešťastně, že ta se obrátila proti němu a probodla mu srdce. Bohatý sedlák měl málo trávy a zaplatil za ni životem. Dnes jsou boží muka skrytá v porostu, chátrají, chybí jim střecha, vypadávají z nich cihly a výklenky jsou prázdné. Podle vyprávění pamětnice paní Axmanové se o Velikonoční neděli scházeli u kaple v Plinkoutě místní muži s vyšňořenými koňmi a vyjžděli na nich do polí směrem ke křížům a božím mukám. Slavnostních jízd nové setby se účastnili jen muži a střídavě směřovali jeden rok do polí směrem k Šumvaldu a další rok směrem k Loučce. Na svátek svatého Marka potom vycházela prosebná procesí do polí, kdy se s křížem všichni modlili za dobrou úrodu.

V lesích nad Plinkoutem jsou významné památky – zachované šachty, místa těžké práce zdejších horníků. Po velkém moru v 16. století sem přišli horníci ze Slezska. Byli to protestanti, po bitvě na Bílé hoře zase tuto zemi opustili. Horníci v Plinkoutě měli i svůj horní řád. Domky horníků v horní části vsi již zmizely, pod zemí je však v přírodě skryté bohatství. Zbytky šachet a haldy můžete vidět v lesích pod Křížovým vrchem, hluboko pod zemí jsou ukryté staré štoly. Můžete se vydat hledat zmizelé bohatství, ale především objevíte nádhernou přírodu v trochu zapomenutém koutu pod horami. Lidé jej ozdobili drobnými památkami, které si zaslouží pozornost.

Zdaleka viditelným symbolem obce **Paseka** je svítící nově opravená renesanční věž kostela svatě Kunhuty. Původní gotický kostel Panny Marie

nechal v roce 1603 přestavět majitel sovineckého panství Jan starší Kobylka z Kobylího a na Sovinci. Jeho erb spolu s erbem jeho manželky Anny Ederovny ze Štávnice můžeme vidět i dnes na zdi u vchodu do kostela. V něm byly pohřbeny jeho děti i manželka. Starý pán nakonec dožil úplně sám, opuštěn v domácím vězení ve svém měšťanském domě na Dolním náměstí v Olomouci.

K Pasece náleží také skupina budov, které stojí na jejím katastru u křižovatky silnic na Sovinec a do Dlouhé Loučky. Na začátku 20. století rozhodoval Zemský výbor na Moravě o stavbě plicního sanatoria. Byli pozváni přední odborníci ze Švýcarska, kteří navrhli místo nad Pasekou pro údajně nejčistší vzduch na Moravě. Stavba sanatoria, jež vznikla těsně před první světovou válkou, byla v roce 1915 doplněna dřevěnou lesní kaplí zasvěcenou Nalezení svatého kříže. Po druhé světové válce byl areál ozdoben dvěma plastikami od sochaře Julia Pelikána. Místo s dalekým výhledem bylo svědkem mnohých tragédií, ale i četných uzdravení nemocných. Jejich vzpomínky často zůstaly jen na zadní straně pohlednic, které odtud posílali.

Nad sanatoriem se v lese nad lomem vypínají Ptačí skály. Je to místo protkané starými cestami a také opředeno starými pověstmi. Jedna z nich vypráví o prokleté dívce, jež byla potrestána za krivou přísahu. Pomoci jí může jen ten, který ji v noci zavede k hrobu jejího otce a zvedne kámen, aby mohla zpět do hrobu. Okolní hory ukrývají také další příběhy a pověsti. Jedna z nich vypráví o zaniklém městě, jež zmizelo pod vrchem Zvon. Jeho zvony můžeme slyšet za tichých nocí, když se vydáme vzhůru. Zmizel malý pomníček u mostu k Paseckému Žlebu. Stál na místě tragické smr-

ti mladého chlapce, jediného syna svých rodičů. Nedaleký vodopád na Tepličce se podle geologů neustále prohlubuje. Voda a čas vytváří tuto krajinu plnou známých i neznámých příběhů.

V polích východním směrem nedaleko silnice do Dlouhé Loučky stojí na nízkém soklu hranolová čtyřboká boží muka. Drobná lidová stavba pochází z 19. století. Její prázdné výklenky nic neříkají o důvodech, proč byla postavena. Zachoval se však příběh, jenž naší paměti toto místo přiblíží. Bylo to v době žní, kdy jeden sedlák nechtěl světit neděli, jež měla být dnem odpočinku po namáhavé celotýdenní práci. Marně mu jeho žena připomínala boží přikázání. Všechna čeládka musela na pole a sám sedlák řídil plně naložený vůz. Bylo velké vedro, dotěrný hmyz splašil koně, až se vůz převrátil. Sedlák pod kopyty koní vypustil duši. Osamělá boží muka v poli nechala postavit jeho žena na místě smrti hospodáře.

Obec Horní Dlouhá Loučka bývala v minulosti proslulým výletním místem. Byly zde zájezdní hostince, hotely a hostinské pokoje v soukromí. I dnes se vesnice stává základnou pro výlety do Přírodního parku Sovinecko, k Rešovským vodopádům a na hrad Sovinec. Zámecký park, ovocné sady, hluboké lesy, čistý vzduch a krásná příroda na úpatí Nížkého Jeseníku jsou místem pro poznávání i odpočinek. Až přijedete, nezapomeňte pozdravit starý platan v zámeckém parku. Snad vám něco ze své staleté paměti prozradí.

Pamětihodná místa v krajině poznáme nejlépe při pěší chůzi po lesních a lesních cestami. Kdysi tomuto návratu paměti lidé pomáhali svými rituály, jež mají prastarou tradici. Jejich láska k životu hládla a povzbuzovala zemi, aby obnovila svoji sílu. Pohláďme ji také, rukou nebo svými chodidly.

Sedmero hříchů smrtelných

Miloš Kvapil

Úvodní poznamenání

Nápad jsem dostal včera, tj. 10. 6. 2004, když jsem poslouchal CD s rozhovorem, který Karel Ríčanek, můj spolužák a přítel, dával olomouckému rozhlasu a uvědomil jsem si, že jeho skladba Sedmero hříchů smrtelných nemá verbální podobu. Velmi mě to nadchlo a hned jsem si to napsal jako úkol na papírek, kam si píšu věci, které mám koupit, a záležitosti, které mám vyřídit.

Dnes kolem 10. hodiny jsem si sedl k počítači a chrtil jsem to, ani ne za hodinu to bylo venku. Pak jsem to poslal Karlovi do Mnichova. Pak jsem si to přečetl a tu a tam něco opravil. Netuším, zda tomu bude někdo rozumět, čili nic, ale snažil jsem se tam vtěsnat vše to, co pod těmi fenomény chápe evropská tradice, a to tak, jak to chápu a cítím já.

PÝCHA SUPERBIA

Barevný nafukující se vak zmítaný přetlakem vášní
za nocí šeptaných
Nikdy nevyslyšených nikdy nevyslovených živých
z vlastní podstaty
Hlubokých lží se dere stále výš nikdy jí není dost
vysoko nikdy jí není dost
Veliko barevno plno sebestředno uhrančivo nikdy
není a nikdy nebude
Fenomény se zvracejí ve svoje protiklady a ... a nakonec
je z toho jen zmítající se Protoplasma prolezlá
červy pochybností a hnilobou vyprahlé fantasijské
ireality

LAKOMSTVÍ AVARITIA

Entropie všeho co život nabízí poskytuje bere
přeje a čím vlastně je
To jsou sýpky lidí malého ducha a malé kuráže
vše musí být zajištěno
Kasičky musí být plné bezživotných pocitů vymě-
něných za lesklý odraz ďáblova portrétu
Vino života určení k pitkám a vášním je uzavřeno
a ze zoufalství se mění ve rmut a sedlinu
Vůně chleba a rychlý dech milenek je konzervován
na doby příští pro nikoho
Neboť nikdo nepřijde k domu prašivcovu aby
skromným pohledem drsnou dlaní a
Hlasem antického rohu poděkoval za to co je pro
někoho život a pro někoho hřivnou která je
Vstupenkou do pekla nejhlubšího

ZÁVIST INVIDIA

Do sebe ponořena a sebe požírající maska zou-
falého šklebu
Obezírá bystrým okem smích radostné tváře a ele-
gantní životní formy
Všechno má promyšleno všeho může dosáhnout
nic není problém
Jen odvaha k činu který není zadarmo který je
výsledkem životní motivace
Angažovanosti na životě znamenající teď budeš
platit člověče

Zmítá a rve psýchu která jen a jen hromadí nic
 nevydává nic nikomu nepřeje
 A nedá a nedá také proč by měla dávat bezhlasně
 řve po veškerenstvu
 Jste mi odporní malí slizcí nenávidím vás nic vám
 nikdy neodpustím
 A další ozvěnou nesené kvily jsou hlasy jejího
 smutku a touhy
 Po slovu lidského milosrdenství pochopení lásky

HNĚV IRA

Červený strýček neposeda hned tu a hned tam se
 zmítá ve šťávě vlastních vášní
 Hned tu a hned tam hledá a hledá až najde aby se
 mohl nafukovat a dmout a nechat emanovat
 Svoje nadpozemské vášně spalující veškeren
 rozum odhodlání a usebrání
 Nad údolím lidského života kam lze denně vstu-
 povat a kochat se harmonií a krásou
 Ale strýčkovi to nejde pod nos harmonie a krása
 není pro něj nepoutá zraky okolí
 Mýlí se v myšlence že rozpoutané a z uzdy utržené
 vášně jsou sloupy oltářů budoucí pravdy

SMILSTVO LUXURIA

Na antických pláních běží stádo kentaurů nozdry
 jim rudnou námahou
 Tepny zvoní rytmem blízkého naplnění zoufalé
 vášně

Stádo elegantních klisen zpomaluje zběsilý trysk
 v naději a touze
 Oběma žnou oči chvějí se údy a před očima mají
 tmu prozařovanou explosemi vidiny
 Vášnivých spojení bez počátku a konce jen tak
 v běhu jen tak pro to spojení
 Jen tak aby čas vyměřený byl časem zmařeným
 pro okamžiky které se nevrátí
 Jiná možnost už nikdy nebude nabídnuta není to
 poker ve kterém lze nabídku volby opakovat

NESTRÍDMOST GULA

Mlaskání a škytání břichů přeplněných svalovinou
 zvířecích mrtvol
 Těžké vzdechy přetékačících velkosídlíšť lidojemů
 na výspě středověké civilizace
 Jen víc a jen rychleji jsou příkázání a motta dneš-
 ních dnů přizvukující rytmu materialismu
 Čím více tím lépe a hned a napořád velké stodoly
 s oltáři konsumu adorujícího sebe sama
 Rychlé bestie plivající oheň a síru proti nimž by
 středověký drak byl pouťovou kratochvílí
 Množení všeho co lze koupit i za cenu ztráty vlast-
 ní vůle negace a popření identity
 Jen výš jen víc jen rychleji zmnožovat sebedegra-
 dující produkty vykojeného života
 Cynického postmodernismu bez cílů perspektiv
 duše a úsměvů za odlétajícími vlaštovkami

LENOST ACEDIA

Kal mlha a hniloba se valí temnotou bez cíle
a smyslu

Naráží na jasné ostrovy sebevědomí a píše
Opatrně se jim vyhýbá a svinuje se to vlastních
útrob

Nesmyslných úvah přemítání sebeobviňování na-
mlouvání

Si něčeho co mělo být co mohlo být co by bylo
kdyby nebylo

Neschopna reálného pohledu živé reflexe jasné
myšlenky.

Celá staletí promarněného času života myriáda
předsevzetí

Lhaných do větru i rukávu jen pro chvilkové se-
beobelhávání

Milníky nápadů jdou do nekonečna

Podle nich se dá jít jen do bezživotí záhuby a mi-
mo čas a prostor

Údolí stínů

Báječná dobrodružství v tichu

Helena Veličková

Jde o čtenářská dobrodružství, zážitky mnohdy nezapomenuté a nezapomenutelné, odehrávající se téměř bez pohybu, v tichu a na plyšovém křesle pod lampou. V 1. století si stěžoval Lucius Annaeus Seneca, že musí číst a studovat ve svém hlučném soukromém bytě. Co by říkal ve 21. století, kdyby bydlel v paneláku u dálnice? A přece i tam žijí vášniví čtenáři.

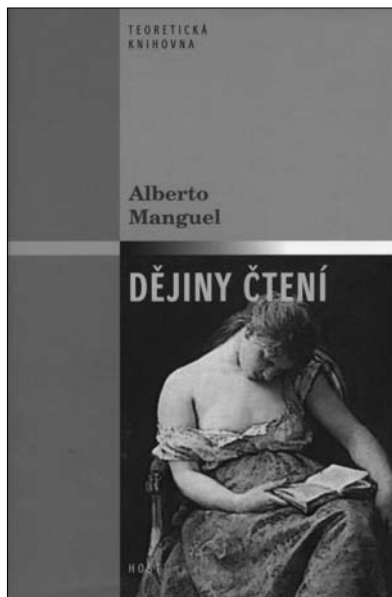
Alberto Manguel (nar. 1948) je spisovatel, překladatel, editor a milovník knih, v **Dějínách čtení** (Brno, Host 2007) však ukazuje nejen svůj ohromný rozhled a hluboké vědomosti, ale především vášň, s níž už jako malý chlapec prožíval vzrušující chvíle četby. Četba jako dobrodružství, jako objevování nových a nových světů – v tom spočívá bohatý zdroj čtenářské vášně a zaujetí pro psané slovo, které můžeme s A. Manguelem sdílet, neboť Dějiny čtení patří mezi knihy, které čtenáře rychle vtáhnou do intimity prožívání. Přijďme na to, že četba není jen porozumění textu. Vždyť „zahrnuje nejen zrak a vnímání, ale také vyvozování závěrů, usuzování, paměť, poznávání, vidění, zkušenost a praxi. Vyža-

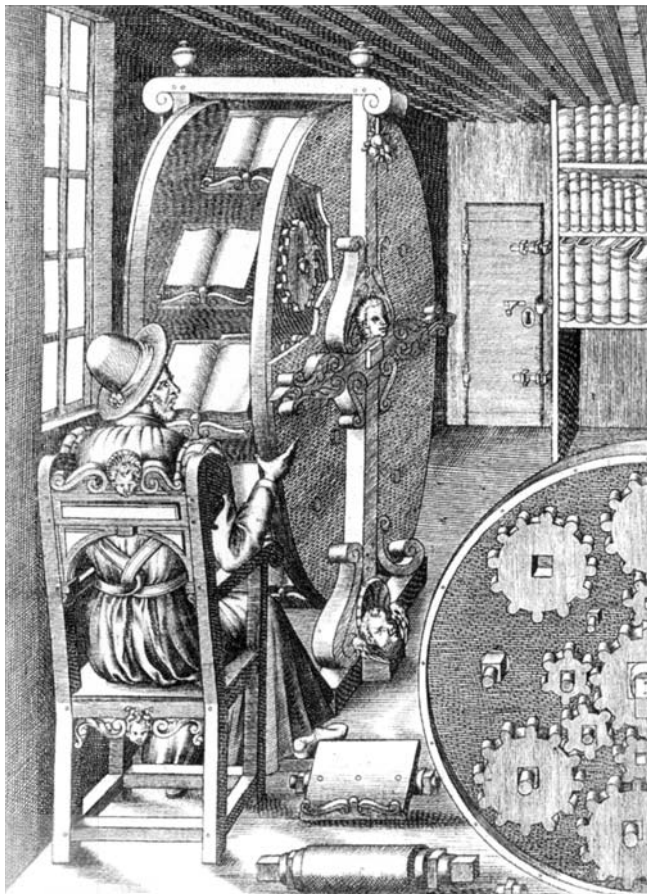
duje koordinaci stovek různých dovedností, aby mohlo být dosaženo úspěchu.“ (s. 52)

Vzpomínáme na chvíle, kdy jsme se naučili číst – najednou jsme přestali vnímat písmenka jako tvary a obrázky a objevili jsme jejich smysl. „Holé čáry se změnilly v živoucí skutečnost.“ (s. 19) Připadali jsme si také všemocní jako A. Manguel? Vždyť jsme dosáhli vědění, a vědění je moc. Vlastně jsme z vnímavosti smyslů udělali přehlah do světa intuice a fantazie – do našeho světa

vstoupil symbol. Ten zážitek má snad jediný ekvivalent – když začneme číst výraz ve tváři, sledujeme gesta milované osoby a čteme v nich jako v otevřené knize. Najednou k nám každý a všechno promlouvá. „Tvá tvář je jako kniha, milý théne,“ říká lady Macbeth svému manželovi, „z níž každý vyčte prapodivné věci.“ (s. 40)

Čtení je zážitek prožívaný vždycky znovu tady a teď, neboť ho ovlivňuje i místo, čas, papír, stránka, tíha knihy nebo záře obrazovky, na níž akt probíhá. Můžeme se ke knize vrátit a vnímáme ji vždycky trochu jinak. I v tom je jedinečnost čtení, že když dočteme a nepochopíme,

Důmyslný otočný čtecí stroj Agostina Ramelliho z roku 1588.

můžeme jít znovu na začátek, číst znovu a přijít na to, co je složité, a s knihou pochopit i život. Zato při reálném prožívání na vlastní kůži nelze znovu „nastoupit do kočáru, jehož jízda už skončila.“ (s. 40)

Vášniví čtenáři asi vždycky byli trochu nebo hodně podivínští. Možná je to tím, že si občas pletou svět skutečný s tím imaginativním, ostatně těžko říci, který z nich je pravdivější. I pohodlí při čtení si každý představuje po svém. „Mým zvykem je,“ napsal Shelley, „vysvléct se, sedět na skále a číst si Hérodota, dokud se nepřestanu potit.“ (s. 199) Mnozí slavní lidé se shodují, že nejlépe se čte v šeru a v noci, při umělém, slabém osvětlení. Proč tak často čteme až do soumraku a zapomínáme rozsvítit? Marguerite Durasová vyznala: „Není možné číst v přítomnosti dvou světél zároveň, denního světla a světla knihy.“

Téma „co čtu“ je odjakživa tématem pro snoby – podle úrovně knih v knihovně či na stole je posuzována duševní úroveň člověka, rodiny. Když potkáme ve vlaku člověka, který čte stejnou knihu, co jsme četli, vznikne spojení nepodobné žádnému jinému – kniha naplňuje člověka symbolikou daleko celistvější, než je symbolika jakéhokoliv jiného předmětu. Už pouhý fakt, že někdo knihy vlastní, naznačuje jeho společenské postavení a jisté intelektuální bohatství. Prodávají se tapety, které vytvoří iluzi knihovny přes celou stěnu.

A co sdílení jedné knihy? Když si necháme předčítat, musíme chtít nechtět přijímat podání hlasu, intonace, důrazu atd. jiné, než si představujeme, když si čteme sami. Předčítatel je vlastně dominantní. „Obřad předčítání zbavuje posluchače jisté části svobody, která je aktu čtení vlastní (svobody volit tón, klást důraz, vracet se k nejoblíbenějšímu úryvku).“ (s. 162) Předčítání

však také dává pocit jednoty alespoň dvou lidí v čase a prostoru. Přesto mnozí lidé mají ke knize natolik intimní, fyzický vztah, že nejsou ochotni sdílet ji s někým jiným – a pokud kniha patří někomu jinému, neváhají ji ukrást. Jistě je to i tím, že na aktu čtení se podílejí všechny smysly – oči vysávají slova ze stránky, uši rozeznávají zvuky čteného, nos vdechuje známou vůni papíru, lepidla, inkoustu, lepenky nebo kůže, hmat hladí drsnou nebo hladkou stránku, měkkou nebo tvrdou vazbu, občas dokonce i chuť, když si čtenář sliní prsty. Čtenář si užívá radosti zamilovaných – a kdo by byl ochoten dělit se o svoji milenkou?

A dostáváme se ke knihovníkům, těm, kteří provozují půjčování knih, a dávají tedy čtenářům limity v čase i meze v prostoru, kde a kdy smějí číst. Alexandrijská knihovna obsahovala půl milionu svitků a jejím velkolepým cílem bylo shromáždit veškeré lidské vědění. Dlouho však v ní neexistoval přehledný systém, až Kallimachos z Kýrény začal s katalogizací. Tehdy nebylo založeno na systematickém sepisování toho, co knihovna vlastní, jako spíše na předem vytvořeném řádu světa. Rozdělil regály na osm tříd neboli předmětů: drama, řečnictví, lyrika, zákony, lékařství, historie, filozofie a zbývající. Možná tehdy vznikla iluze mnohých pozdějších knihovníků, že knihovna je obrazem světa a že porozumění řádu knihovny se rovná porozumění řádu Univerza. Ostatně jeden španělský mystik usoudil, že svět je rovněž kniha svého druhu, a věci tohoto světa jsou logicky písmena abecedy, kterou je tato kniha napsána. A německý kritik Hans Blumenberg tvrdil, že čtenářské umění spočívá i v tom, vidět knihu jako lidskou bytost a lidskou bytost jako knihu. Pro knihovníka v univerzální knihovně by

to mělo být každodenní zkušeností a chlebem. Zvlášť jestli je to pravý knihomol, opatřený kromě své vnímavé duše i geniálním vynálezem „moudrých brýlí vědění“. Na obrýleného člověka, zahraného v knihách, izolovaného od světa z masa a krve, se lidé dívají tak trochu jako na blázna. Tuší však, že on naopak cítí jistou nadřazenost nad těmi, kterým jsou slova skladovaná mezi zaprášenými deskami cizí. Brýle se staly symbolem intelektuální domýšlivosti. „Lenivý, ubohý, domýšlivý, nezáživný, elitářský“ – takové přívlastky se často adresují roztržitým učencům, slabozrakým čtenářům, knihomolům a nepraktickým snílům. Ale přes všechny výtky a výhrady se k nim lidé „živého světa“ vracejí – zdá se, že v knihách žijící lidé, včetně knihovníků, opravdu připadli na to, co je trvalé a nezníitelné časem. Vždyť ani v současné době počítačová technologie a šíření knih na CD-ROMech neovlivnilo produkci a prodej knih ve formě staromódního kodexu. Koneckonců číst knihu na obrazovce je v principu stejné jako kdysi ze svitků, a první knihaři považovali tuto metodu za příliš omezující a těžkopádnou. Místo ní nám nabídli možnost listovat stránkami a psát si poznámky na okrajích. Obliba kodexové knihy je tak jen dalším důkazem, jak často technologický rozvoj – včetně Gutenbergova – spíše podporuje než odstraňuje to, co by měl podle očekávání nahradit. Gutenberg také přece nijak neomezil ruční psaní – naopak po jeho technické revoluci kvapem přibývalo lidí znalých čtení i psaní. Vlastně nás technické objevy spíš upozorňují na starodávné klady, kterých bychom si jinak buď nevšimli, nebo bychom je neuměli ocenit. A čtení knih odjakživa má tolik předností, že určitě stojí za to si o nich přečíst.

FEJETON

Hemingwayův labužnický výlet do Prahy

Vít Olmer

Četl jsem Pohyblivý svátek, vzpomínky Ernesta Hemingwaye na Paříž dvacátých let. Byl tenkrát chudým, začínajícím spisovatelem, nicméně na každé druhé stránce je ho možno zastihnout nad mísou ústřic, grundlí či šneků, s nezbytnou karafou příjemného bílého vína. Nevím co mě to napadlo, pozval jsem Hema na labužnickou exkurzi do současné Prahy. Známy dobrodruh a Gargantua přijal.

Vyrazili jsme po levém břehu Vltavy. Mistr měl podmínku, že se vyhneme drahým podnikům pro zbohatlíky.

„Zaveď mě,“ povídá, „do obyčejných hospůdek, kde se dobře a lacino jí a pije.“

To se v tomhle městě lehce řekne! Zaskočili jsme do jedné plzeňské restaurace, pivo mu chutnalo, ale jídlo prý je moc těžké – to by nenapsal Fiestu. Ale spíš Siestu. Dostal chuť na kvalitní, lehké víno.

Ve vinotéce v centru Smíchova měli baterie lahví vína de lux, ale k aktuálnímu napití jen jakési sudové, jež Hemingway vzápětí vyplivl. Ve většině hospůdek na dotaz, jaké mají víno, odpověděli, že červené nebo bílé. V litrovkách a drahé. Někde dokonce zkyslé ve džbánu.

„Ono je to nebaví?“ ptal se Hem.

Rekl jsem mu, že to jsou bohužel pozůstatky socialismu, kdy hostinští si mysleli, že host je zde

pro ně a ne naopak. Běžná konzumace vína u nás totiž stále ještě není na úrovni, i když senátor Železný, aby se zalíbil svým voličům na Mikulovsku, tvrdí v novinách opak.

Objednal jsem raději fernet, na kterém se nedá nic zkazit, a papá Hemingway dostal, jak jsem se obával, zase hlad.

Dali jsme si v prázdné restauraci nedopečeného candáta, za nekřesťanské peníze. Americký spisovatel pozoroval personál, který se vedle neomalené cpal lákavými dobrotami, jež však nebyly na jídelním lístku. Poučil jsem naivního génia, že si je připravil personál pro sebe – pozoruhodný to zvyk v českém pohostinství. Naštěstí ne všude.

Na Malé Straně se podívoval, proč je tak málo zahrádek k sezení, a když jsem mu řekl, že hostinští se zdráhají platit přemrštěné poplatky za tyto, nechápavě kroutil hlavou s werichovským plnovousem.

Kroutil hlavou nad tím, jak se užívá podniky, kde není vidět návštěvníka, vysvětlil jsem mu, že v těchto je normální hosté nezajímají, protože číhají na turistické výpravy, kterým pak pořádně pustí žilou.

„A proč jsou na tabulích německé nápisy,“ zajímal se věčný rebel a bojovník za nezávislost, „tady je okupace? Rád bych vám pomohl s odbojem, jak je u mě zvykem. Ačkoli,“ zarazil se, „raději ne. Co bych tu u vás vlastně konzumoval?“

A vrátil se do Paříže, do svého Pohyblivého svátku. U Deux Magots si objednal prostou večeři – tučet ústřic a láhev výtečného Muscadetu.

(Nač se bát Frankensteinů, aneb, Moje cesta k transplantaci / Vít Olmer. Praha, Mladá fronta 2007.)

Výstava slabikářů ve Florencii

František Hýbl

Národní knihovna v italské Florencii, ležící na nábřeží řeky Arno v těsné blízkosti světoznámé Gallerie degli Uffizi, byla ve dnech 24. listopadu – 13. prosince 2007 místem výstavy *Cestička do školy... Nejkrásnější české a zahraniční slabikáře* ze sbírkového fondu Muzea Komenského v Přerově. Po obdobné úspěšné výstavě v roce 2006 v Neapoli a v Bologni to byla na italském území již třetí výstava slabikářů nejstaršího muzea Komenského na světě. Kolekce více než 150 slabikářů a knih pro děti se setkala se značným ohlasem nejen u florentské kulturní veřejnosti, ale i u studentů a jejich vysokoškolských učitelů z Pisy a jiných částí Apeninského poloostrova. Expozice slabikářů byla v roce 2007 již třetí akcí ve Florencii v rámci celosvětové Pampaedie, která do tohoto města, kolébky evropské kultury, dorazila z Francie a z České republiky.

Český slabikář má téměř pětisetletou tradici. První dva slabikáře se zrodily bezprostředně podle německých vzorů v Prostějově u tiskaře Jana Günthera: *Isagogicon* Beneše Optáta (1535) a *Slabikář Český a jiných náboženství počátkové* (1547) pravděpodobně z pera přerovského rodáka Jana Blahoslava (1523–1571). V druhé polovině 16. století byly vytištěny další slabikáře v Praze u Jakuba Jiřího Dačického (1570) a později Matěje Pardubského (1636).

Rovněž Jan Amos Komenský se věnoval ve *Velké didaktice* v 19. kapitole výuce elementárního čtení. Propracoval hláskovací metodu, i dnes u nás hojně užívanou místo metody slabikovací.

Učitel národů se později zasloužil svou abecedou o rozšíření fonetické metody.

Pobělohorské období způsobilo úpadek úroveň českých slabikářů. V 17.-18. století z úsporných důvodů byla na dva listy vytištěna abeceda a jednoduchý text. Listy byly nalepeny na karton či prkénko s rukojetí. Jelikož často byl na listu vyobrazen kohout, nazývala se tato didaktická pomůcka ke čtení „kohoutek“. Pro děti českých nekatolíků se tiskly v 18. století slabikáře v cizině (v Halle, Žitavě, Břehu aj.).

Teprve zásluhou zaháňského opata Ignáce Felbiger a jeho *Knihy methodní* (1777) se jejich kvalita podstatně zlepšila. Podle věcného obsahu, zaměřeného již na budoucí povolání dětí, vyšly v letech 1781 a 1782 slabikáře zvlášť pro měšťanské a pro venkovské školy.

Vedle názvu Slabikář se v 19. století často užíval pojem *Abeceda* (František Doucha, Karel Vinařický), na Slovensku *Abecedár* (Ján P. Bella, Jozef Sivák) a dále pak *Čítanka* (Štěpán Bačkora, Jan Evangelista Šťastný, Jan Lepař, Josef Sokol, Josef Klicpera, Josef Franta Šumavský). Slabikáře Josefa Kožíška měly název *Poupata* a *Studánka* pod společným názvem *Čítanka malých*, Josefa Kubálka pak *Doma, U nás*. Slabikář Františka Mertvy měl název *Úl*. I u dalších učebnic počátečního čtení se vžil pojem slabikář.

V 19. a 20. století se objevilo několik způsobů a metod výuky počátečního čtení. Prvopočáteční metoda slabikovací převládala až do poloviny 19. století. Po ní následovala hláskovací metoda,

globální metoda až po dnešní metodu analyticko-syntetickou zvukovou. Na vývoj našich novodobých slabikářů měl značný vliv *Slabikář pro školy obecné* od autorů Adolfa Frumara a Jana Jursy z roku 1898 s klasickými ilustracemi Mikoláše Alše, později i Adolfa Kašpara. Autoři tohoto slabikáře zde prosadili metodu psacího čtení knižním tiskem. V jejich šlépějích, ale na vyšším stupni, pokračovali učitelé Josef Kožíšek (1861–1933) a Josef Kubálek (1876–1968). Kožíškova *Poupata* se používala na českých školách v letech 1913–1948.

Mezi dvěma světovými válkami se těšily oblibě také Kubálkovy slabikáře *Doma* (1915: byl rakous-

ko-uherskou cenzurou zakázaný) a po roce 1918 *U nás*, který byl zvláště vydaný pro městské a pak i venkovské školy (1930).

Po rozpadu rakousko-uherské monarchie, v nově vzniklé mnohonárodnostní Československé republice, se prvňáčci učili číst z několika slabikářů. Tak např. v roce 1924 jich bylo 26 druhů: čtyři české, čtyři slovenské, jeden polský, devět německých, dva rumunské, čtyři rusínské a dva maďarské.

Od počátku padesátých let minulého století do konce osmdesátých let se tvorba slabikářů stala doménou zkušené učitelky-elementaristky Jarmily Hřebejkové a kolektivu spolupracovníků, který vedla.

Slabikáře mají značný vliv na formování osobnosti dítěte jak po stránce rozumové, tak citové a estetické. Od konce 19. století vedle zkušených autorů – pedagogů je ilustrovali naši přední umělci: Mikoláš Aleš, Adolf Kašpar, Oldřich Cihelka, Artuš Scheiner, Marie Fischerová-Kvěchová, František Hlavica, Antonín Krátký, Gabriel Čeněk, Richard Lauda, Alois Mudruňka, Vladimír Konvička, Václav Junek a Ota Janeček.

Celosvětového uznání se dostalo Adolfu Kašparovi na výstavě *Burga* (Internationale Ausstellung für Buchgewerbe und Graphik) v roce 1914 v německém Lipsku, kde získal první cenu za nejlepší

F. Hýbl představuje výstavu slabikářů italským návštěvníkům.

a nejoriginálnější přístup k tomuto tématu. Neméně úspěšný byl i Ota Janeček, který rovněž v Lipsku na *Mezinárodní výstavě knih* v roce 1977 zvítězil v soutěži, ve které se hodnotilo 130 slabikářů ze 31 zemí.

Přerovská výstava *Cestička do školy... Nejkrásnější české i zahraniční slabikáře* dává nahlédnout do první knížky, která otvírá dveře ke vzdělání žáčků nejen v českých zemích a na Slovensku, ale i v ostatních státech naší planety. I v cizině je vžitý název slabikář. Tak Italové mají *Il Sillabario*, Španělé *El Syllabaire*, Němci *Fibel* nebo *Erstes Lesenbuch*, Angličané *First reader* nebo *Primer* s nejrůznějšími přívlastky, podobně jako Němci. Východní Slované nazývají slabikáře *Bukvary*, Poláci *Elementarz*, Romové pak *Bukvarë*, Řekové *Alfabetario*, Židé *Allf-Bet* atd. Mnohé z těchto zahraničních slabikářů byly na florentské výstavě zastoupeny.

Na vernisáži výstavy, v jedné z největších a nejvzácnějších knihoven světa, vystoupila honorární konzulka České republiky pro region Toskánsko paní Giovanna Dani del Bianco a ředitelka Národní knihovny ve Florencii Antonia Ida Fontana. Profesor tamní univerzity Umberto Cattabrinu zasvěceně hovořil nejen o slabikářích, ale i o významu pedagogického díla Jana Amose Komen-

ského. V závěru pak ředitel Muzea Komenského v Přerově František Hýbl seznámil přítomné s vystavenými exponáty. Zodpověděl také řadu otázek studentů bohemistiky a jejich vysokoškolských učitelů z univerzit ve Florencii a Pise. Velký podíl na zdařilé akci mělo vedení a také řadové členky ARCA, soustředěné v organizaci, sdružující převážně české občany, trvale žijící v Toskánsku. K výstavě byl vydán prospekt Muzea Komenského v Přerově v italštině, ve kterém vedle textu o historii muzea jsou zobrazeny interiéry a exteriéry přerovského zámku, ornitologické stanice a Helfštýna. V italštině byl také již před dvěma lety k výstavě slabikářů vydán i katalog *Cammino verso la scuola... I piu bei sillabari cechi e stranieri*, který se těšil velkému zájmu návštěvníků.

Nikola Šuhaj a česká škola v Koločavě

František Hýbl

V zakarpatskoukrajinské vesnici Koločavě, známé z díla spisovatele Ivana Olbrachta *Nikola Šuhaj loupežník*, byla v první srpnové neděli 2007 zpřístupněna třída a pokoj učitele z období třicátých let minulého století. Přerovské Muzeum Komenského tím rozšířilo muzejní areál bývalé staré sovětské koločavské školy (třída, kabinet, ředitelna) o další objekt, ve kterém na první pohled návštěvník pozná podstatný rozdíl obou školských systémů mezi dvěma světovými válkami.

Slavnostního odpoledne se zúčastnili vedle českých diplomatů z Kyjeva a Lvova také politici, kulturní a vědecktí představitelé Zakarpatské oblasti a četní místní obyvatelé, včetně ještě dnes žijících „absolventů“ této obecné školy. Všichni se shromáždili před sochou Ivana Olbrachta, kde byla položena kytice. V blízkém muzeu, sousedícím s místní základní školou, si prohlédli fotografie, knihy a rukopisné poznámky, připomínající život a dílo Ivana Olbrachta i jeho pobyt v Koločavě a v Zakarpatí. Součástí expozice jsou i dobové pracovní a užitkové předměty (žehličky, dřevěné nádoby, zouvák na boty aj.) a také pracovní a sváteční oblečení – kroje. Na velkém panelu jsou vystaveny také fotografie krojů z různých oblastí bývalé Československé republiky. Nad vchodem visí školní břidlicová tabulka s křídou napsaným údajem: *Šuhajův konec 16. 8. 1921*. Po prohlídce se shromáždění přemístilo k místní dřevěné pravoslavné cerkvi, kde byly položeny kytice na

hroby zastřelených československých četníků Josefa Hochmana, Oldřicha Hrabala a Vojtěcha Kubína.

V koločavském areálu staré školy byla slavnostně otevřena expozice *Státní školy obecné s československým jazykem vyučovacím z let 1931–1938*. Akademik Mikuláš Mušinka za katedrou v roli učitele výstižně charakterizoval toto období, vysoce ocenil význam prezidenta Tomáše G. Masaryka a Československé republiky pro hospodářské, politické, kulturní a vědecké povznesení zakarpatské části Ukrajiny. Ředitel Muzea Komenského v Přerově a autor libreta této školské expozice František Hýbl v krátkosti vzpomenu, jaký význam měl vliv československých učitelů na vzdělanostní úroveň mladé zakarpatské generace mezi dvěma světovými válkami, a předal přítomným muzejníkům knihy, brožury, učební pomůcky i část zařízení třídy, která je nedílnou součástí koločavského muzea. Když bývalí žáci obecné školy v Koločavě zazpívali československou státní hymnu *Kde domov můj?*, byl završen silný emocionální dojem akce, jejímž cílem bylo opětné sblížení obou republik a jejich obyvatel.

Slavnostní odpoledne pokračovalo návštěvou koločavského skanzenu, financovaného místním rodákem a poslancem Stanislavem Mikolajevičem Arževitinem. Pak na hřišti za školou proběhl *11. folklorní festival* za vedení místní učitelky ukrajinské a světové literatury Natálie Tumerecové, která je na naše české poměry neskutečně obětavou kulturně osvětovou pracovnící a mecenáškou tohoto národopisného festivalu mládeže i dospělých. Vystoupilo deset souborů, zvláštním zážitkem byl pořad tělesně a mentálně postižených

dětí z Vilichova (Chustský okres). Účastníky festivalu do Koločavy svezl vlastním autobusem český občan Martin Mitáč, který pro ně z České republiky vezl i jídlo a občerstvení.

Večer místní kino promítalo dva filmy o Nikolovi Šuhajovi – český z roku 1947, kde Šuhaje hrál Gustav Nezval, a ukrajinský z roku 2007, se S. M. Arževitinem v hlavní roli.

Všechny akce v Koločavě vyzněly pro vzájemnou spolupráci mezi našimi národy, které v letech 1919–1938 žily v jedné republice. Bylo by prospěšné pokračovat i nadále v podobných setkáních, zvláště kdyby se národopisného festivalu zúčastňovaly i české, moravské a slezské soubory. Tentokrát se zpěvu písniček nejrůznějších žánrů ujali aspoň amatéři – účastníci zájezdu.

Poslanec Stanislav Nikolajevič Arževitin a etnograf-akademik Mikuláš Mušinka

Kde voní pergamen. Konec rukopisné knihy

Štěpán Kohout

Kdo dnes ještě píše rukou? Delší texty už asi nikdo. Rukopisná kniha v našich krajích takřka vyhynula, tak jako vymřeli trilobiti, dinosauři, australopitéci a jiná prahavěť. Ani obecní kronikář dnes nemusí zvládat krasopis a novodobé Rychlé šípy by si vedly oddílovou kroniku rovnou na internetu. Jen dívčí památníčky nám tu ještě zbyly jako podivné latiméřie, živoucí zkameněliny, zbytky zašlých dob.

Agonie manuskriptů trvala přes půl tisíciletí, moderní a dostupný počítač jen s konečnou platností dorazil to, co začal knihtisk. Princip tisku nebyl v zásadě neznámý, ale teprve na přelomu 40. a 50. let 15. století přišel mohučský měšťan, podle staré dávno vyvrácené české legendy kutnohorský rodák Johann Gutenberg (cca 1400–1468) s mnohem praktičtějším využitím přestavitelných tiskařských liter, vyráběných podle jeho receptu zcela originálně odléváním z kovu. To bylo impulsem pro takřka okamžité rozšíření knihtisku: hned v následujícím půlstoletí, kdy byly tištěné knihy ještě v pomyslných kolébkách (*in cunabulis*), známe přes tisíc dílen.

První obětí této „tiskové revoluce“ byla klášterní skriptoria. Nové řemeslo bylo typicky městské, tiskaři byli lidé světští – žádný mnich nevzal do ruky sázítka, nepostavil se ke kase, sazebnici a lisu. Knihy, leckdy stále ještě s nádhernou výpravou opsané v klášterech, byly napříště zvolna usychajícím plodem jakési záliby a ne už nezbytné

potřeby. Luxusní povaha rukopisných kodexů tím byla zřetelně posílena – knihy si dávali opisovat už jen ti, kteří opovrhovali ubohými plebejskými vynálezy a náhražkami. Nicméně, kdo potřeboval knihu ne pro potěchu oka, nýbrž k užitku, koupil raději tištěnou.

Knihtisk navíc nabízel neocenitelnou schopnost pořídit naráz stovky totožných exemplářů. Není divu, že prvními tištěnými tituly, užívanými v Čechách a na Moravě, byly liturgické pomůcky, tedy knihy potřebné skutečně každému knězi.

Tehdejší administrátor olomouckého biskupství velkvaradínský biskup Jan Filipec (1431–1509, prostějovský rodák, administrátorem přibližně v letech 1482–1488) nechal v Benátkách roku 1484 vytisknout breviář. Na vydání modlitební knihy se podílel mimo jiné muž jménem Konrad Stahel. Ten si roku 1486 zřídil dílnu v Brně, kde opět na administrátorovu zakázku vytiskl agendu, tedy návod, jak správně vykonávat církevní obřady: křty, sňatky, pohřby, nejruznější žehnání, exorcismy a podobně. Závěrem objednal Filipec u špýrského nakladatele Petra Dracha ml. (cca 1450–1504) tisk 420 kusů olomouckých misálů. Ty zhotovila v březnu 1488 bamberská tiskárna chebského rodáka Johanna Sensenschmidta. Vazbu a distribuci v diecézi obstaral lipský knihkupec Johann Schmiedhoffer, který prodával jeden výtisk na papíře za 5 uherských zlatých florinů. O rok později vytiskli titíž podnikatelé i misál pražský.

Tištěné pomůcky, sjednocující alespoň v diecezním měřítku dosud málo jednotný ritus, nahradily dosavadní rukopisné předchůdce dosti rychle. Podle poznámek na okrajích pergamenových folií lze soudit, že především svého času pracně a nákladně zhotovené velkoformátové

CO.278, f. 89v – Kánonový obraz – scéna ukřižování
(rozměry 23,5 × 15 cm).

zpěvníky, graduály a antifonáře byly používány chrámovými pěveckými sbory ještě hluboko v první polovině 16. století, nové však už takřka nevznikaly, s výjimkou nejzámožnějších objednavatelů.

Jak již bylo řečeno o kousek výše, po rozšíření knihtisku byly liturgické pomůcky – a zde mám na mysli především knihy mešní, misály – opisovány nikoli pro potřeby chrámů, nýbrž především jednotlivců. Příkladem takového rukopisu v olomoucké kapitulní knihovně je CO.278.

Kde přesně rukopis vznikl, o tom se můžeme jen dohadovat. S jistotou možno říci, že jeho kolébkou byla Morava, jak se můžeme přesvědčit na výčtu patronů typických pro Moravu 15. století (f. 199r): Václav, Vít, Vojtěch, Prokop, dále pět svatých bratří s Kristinem v čele, věrozvěstové Cyril a Metoděj, Ludmila, Kordula. I officia, mešní texty těchto osob, jsou podrobně vypracována, zatímco naprostá většina ostatních officí je odbyta velmi jednoduše.

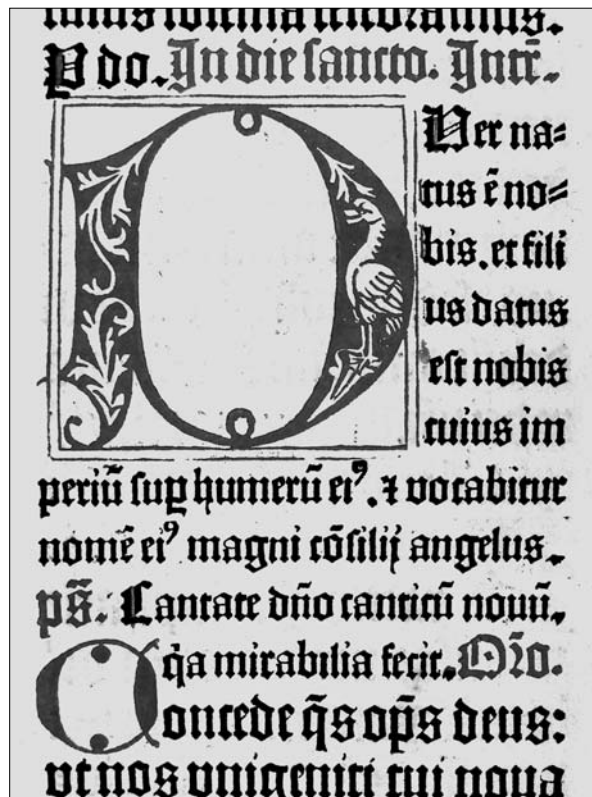
Bezvýrazný liturgický průměr oživují mladší dodatky k oddílu mší záslibných, votivních. Najdeme zde text bohoslužby k počtě „*trium magorum*“ (f. 218r), který si teprve od 2. poloviny 15. věku razil cestu do olomoucké diecéze (latiníky-zelenáče upozorňují, že tato mše nebyla obětována na památku „tří magorů“, nýbrž známých tří králů-kouzelníků-mágů a mudrců od východu Kašpara, Melichara a Baltazara). Také mše ke svatému Josefu proti zlovolným pomlouváčům (f. 219v) je výjimečná a заслужuje malé vysvětlení: Josef pěstoun Páně byl vystaven posmě-

chu a pomlouvám, poněvadž si vzal za manželku už těhotnou Marii. Nic však nedal na řeči a staral se o malého Ježíška jako o vlastního.

Jednoduchost je také přesnou charakteristikou kodexu. Přestože to není jen nějaký výběr z misálu, naopak, zahrnuje liturgický rok dosti komplexně, byl by kněz při jeho používání odkázán na další knihy anebo na svou paměť. Ta by mu patrně dokázala nahradit mešní zpěvník, zvaný graduál, poněvadž zpívané části nejsou v našem rukopisu notovány. Pravděpodobně by se vycvičená lidská paměť obešla i bez *commune sanctorum*, oddílu postihujícího společné texty k bohoslužbám svatých, nedokázala by však pokrýt bohatství obřadů Velkého pátku a Bílé soboty velikonočního týdne. Ano, liturgie těchto dosti důležitých dní nebyla vůbec do misálu pojata! Tento kodex musel opravdu sloužit soukromé potřebě.

I výprava je prostá a přitom velmi úhledná a vkusná, nikterak nákladná a přitom naprosto ne odbytá. Drahý pergamen musel ovšem ustoupit levnějšímu papíru. Písař při volbě písma také nepoužil monumentální kaligrafickou gotickou texturu, typické „žaltářové písmo“ dosavadních liturgických knih, nýbrž písmo všednější a běžnému uživateli mnohem bližší, tzv. bastardu. Iluminátor pak ozdobil rukopis šesti většími a dvanácti menšími řemeslně dobře zvládnutými barevnými ornamentálními iniciálkami s akantovým motivem staršího stylu.

Vznik rukopisu lze klást do 70.–80. let 15. století. Charakter písma, včetně zběžných poznámek na fol. 1r, nedovoluje přiblížit se více k roku 1500. Stejně tak tomu brání i filigrány, papírenské značky, poskytující dosti spolehlivou oporu v dataci rukopisů: dva ze tří typů filigránu, zvaného „volská

BCO.90, f. 15rb – Technikou dřevorezu provedená iniciála P(uer) tištěného olomouckého misálu z roku 1488.

hlava“, ukazují na rozpětí 60.–80. let, třetí je příliš obecný, aby z něj bylo možno něco vyvozovat.

Netroufal bych si ale napínat a zneužívat vaši čtenářskou trpělivost popisem zcela obyčejného, průměrného misálu, jakých jsou všude desítky a stovky. I tento kodex má jednu zvláštnost, která jej činí trochu výjimečným.

Cimelií až dosud před vámi skrývanou je takzvaný kánonový obraz (f. 89v), celostránková iluminace, zpodobňující Kristovo ukřižování.

Obraz je na samostatně vevázaném pergamenovém foliu krásně dochován. Kristus visí na kříži svatoantonínského typu, jehož příčné břevno je nasazeno na svislé. Krev z hřebem proražené pravé dlaně trísni kapuci Mariina pláště. U přihlížejícího apoštola Jana Evangelisty je pozoruhodným detailem kniha v sáčkové vazbě, umožňující bezpečné připevnění k opasku. Pozadí je vyplněno toliko zelenou barvou, jen v levém horním rohu je zlatěnkou lehce a nezřetelně načrtnut symbol slunce. Zem pod křížem je kamenitá, rozpukaná, se třemi krabovitými rostlinami, také se tu mezi kamením válí lebka Adamova, jehož vinu za prvotní hřích na sebe Kristus vzal. Vzádu pak vidíme vyčnívat golgotskou skálu.

Komu stačí černobílý snímek, spokojí se s naší ukázkou, barevný ve velkém rozlišení si pak může každý prohlédnout v nové digitální prezentaci olomouckých iluminovaných rukopisů, přístupné ve zdejším arcidiecézním muzeu. Ostatně tam lze spatřit i celou řadu nasnímaných miniatur z kodexů, o kterých jsme zde již psali. Nebojte se a přijďte, v neděli je vstup zdarma a tamní přátelé vás rádi uvítají.

Popsaný kánonový obraz je v moravské knižní malbě zjevně výjimečný. Uvažovalo se o vlámských vlivech, které k nám přišly německým prostřednictvím, o souvislosti s obrazy Mistra bartolomějského oltáře z Kolína nad Rýnem, s pašijovým cyklem v Kalchreuthu severně od Norimberka, anebo s dílem norimberského mistra Michaela Wolgemuta. Zde tedy, v Kolíně či v Norimberku, by se zřejmě autor kánonového obrazu školil.

Tedy import ze zahraničí? Nikoli nezbytně. Nevelké dílko má přímo v Olomouci v Sokolské ulici rozměrný protějšek v dřívě františkánském, nyní dominikánském kostele Neposkvrněného početí Panny Marie. Zdejší, i ve středoevropském kontextu vynikající neúplně dochované fresky Panny Marie Růžencové, Nesení kříže a Snímání z kříže, z nichž první a nejznámější je datována letopočtem přesně do roku 1500, by mohly být dílem téhož umělce, o kterém bylo už dávno zřejmé, že jeho vlastním oborem je spíše malba desková či nástěnná. Kánonový list pak mohl namalovat jako „melouch“.

Ovšem i tvůrci fresek nepochybně přišli z ciziny, patrně ze Švábska, takže místo importu jednoho pergamenového listu zde máme import celé dílny.

Spadá-li však předmětné dílo skutečně do let kolem roku 1500, musíme předpokládat, že byl tenkrát přibližně 25 let starý rukopis převázán a při tom do něj byla iluminace vložena. Tomu ovšem nic nenasvědčuje, krom toho by byly první obětí převazby takzvané reklamanty, značky na koncích jednotlivých složek, zajišťující jejich správnou návaznost – a ty se dochovaly v úplnosti.

Jak to tedy je? Je snad rukopis přes všechny indicie výrazně mladší? Anebo musíme opustit lákavou myšlenku souvislosti s přesně datovanými olomouckými freskami a uznat, že je obraz starší a z dosud známého kontextu se vymyká? Znamenalo by to pak, že byl koupen kdesi v daleké cizině? Či snad opačně, byla tu kdesi neznámá domácí dílna, tvořící na vysoké úrovni, a udržující tolik postrádanou návaznost s pracemi Mistra Fridrichova brevíře, hlavního umělce nám již známého misálu CO.45? Tolik otázek kolem jediné malby...

Miniaturní Vídeňská kuchařka ve fondu Vědecké knihovny v Olomouci

Petra Kunčíková

1.–7. října 2007 proběhl již 11. ročník Týdne knihoven, vyhlášený sekcí veřejných knihoven SKIP. Mottem letošní akce byla *Knihovnická bašta* a VKOL nachystala při této příležitosti pro čtenáře, a nejen pro ně, opravdovou lahůdku. Od 1. 10. do 27. 10. 2007 mohli návštěvníci knihovny shlédnout výstavu „*Kuchařské knihy v minulosti, aneb podle čeho se vařilo v 16. až 20. století*“.

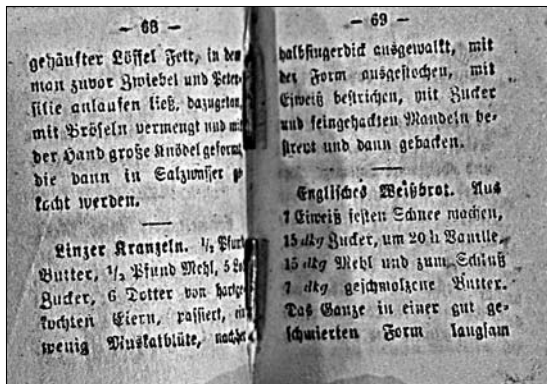
Výstava nabídla výběr z nejzajímavějších kuchařských knih ve fondu VKOL, k vidění byly originály kuchařek z 19. a 1. poloviny 20. století, kopie kuchařských knih z 16.–18. století, ovšem hlavním lákadlem výstavy byla miniaturní Vídeňská kuchařka z roku 1906. Ta byla vystavena pouze první týden trvání výstavy a poté opět putovala zpátky do trezoru. I tak vyvolala velký zájem veřejnosti i českých médií.

Wiener Kochbuch, čili Vídeňská kuchařka z roku 1906 je zřejmě nejmenší kuchařkou v ČR a pravděpodobně i jednou z nejmenších kuchařek na světě. Její rozměry jsou 24 × 22 mm a je vázána v kovových deskách, patrně z tepaného stříbra. Na přední desce je vytlačen květinový motiv a nápis Wiener Kochbuch. Součástí zadní desky kovové vazby je také poutko, které patrně sloužilo k uchycení na řetízek. Ořízka miniaturní knížky má červenou barvu a desky jsou spojeny sponou. Na 136 stranách kuchařky můžeme najít kolem 100 receptů, které jsou okem čitelné. První strana kuchařky obsahuje ručně psaný letopočet 1906, na

titulním listě najdeme tento název v jednoduchém rámci: „Das kleinste Kochbuch der Welt. Enthält über 100 praktische erprobte Rezepte v. Suppen, Fleisch- und Mehlspeisen, Fische, Gemüse, Saucen, Salate etc.“

Zatím diskutabilní je celkový počet exemplářů této kuchařky, na světě se jich nachází několik, např. v některých německých knihovnách, ve švýcarském gastronomickém muzeu, v jisté italské restauraci v Benátkách, ve vídeňském muzeu

a samozřejmě i v soukromých sbírkách. Naše knihovna ji zakoupila také od soukromé osoby a náš exemplář by mohl, dle vídeňského tisku, být pohřešovaným exemplářem, ztraceným za 2. světové války.

Nejdůležitější v každé kuchařce jsou ale samozřejmě recepty. Ty obsažené v naší Vídeňské kuchařce lze nazvat tradičními, přičemž rakouská kuchyně není naší české vůbec vzdálená. Vždyť kdo by neznal klasický jablečný štrúdl? A pro potěšení zde pár receptů nabízíme. Takže, pište si:

Klobásová polévka

Pečlivě opečeme 2 čerstvé klobásy, nakrájíme je na kolečka, na nudličky nakrájíme půlku housky, opečeme ji na sádle, dáme do polévkového hrnce společně s klobáskou a přelijeme vařícím masovým vývarem. Polévka má být podávána zakrytá.

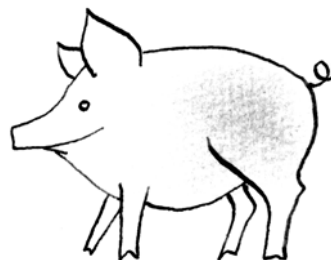
Myslivecké maso

Osolený a opeřený kus hovězího masa položíme do kastrolu, přidáme na kousky nakrájenou cibuli a vodu tak, aby sahala do poloviny masa, přikryjeme hrncem kusem papíru, který je natřen silnou vrstvou másla. Teprve nyní zakryjeme kastrol pokličkou a necháme v troubě maso péci na mírném ohni asi 2 hodiny, přičemž je jedenkrát obrátíme. Hotové maso podáváme s brambory a šťávou.

Bramborový koláč

Brambory uvaříme a slijeme, poté je rozstoučáme, osolíme, přidáme mléko, trochu dobrého tuku a společně promícháme. Hmotu pečeme buď ve formě celého koláče po obou stranách, nebo zformujeme z těsta menší bochánky a pečeme dohněda.

Dobrou chuť!

Setkání v poklidných vodách

Rostislav Krušínský

Koncem roku 1991 vyšel pravidelný zpravodaj knihoven severní Moravy *Z* knihovnické praxe, vydávaný Státní vědeckou knihovnou v Olomouci. Toto číslo (a také číslo následující) zapůjčilo své stránky sborníku z konference, která se konala pod patronací Státní vědecké knihovny v Olomouci. Byl to odkaz první konference *Problematika historických a vzácných knižních fondů Čech, Moravy a Slezska*. Na jaře tohoto roku vyjde sborník příspěvků již 16. ročníku konference. Ta se konala 13.–14. listopadu 2007.

Humanitní vědy patří k těm poklidnějším vodám, pokud jde o jejich vývoj. Nejinak je tomu v oblasti historických knihovnických fondů, kde dokonce vše jakoby zůstávalo neměnné, protože jde především o znovuobjevování pozapomenutého – podobně jako je latina mrtvým jazykem a nevyvíjí se, historické fondy byly stejné i před lety a jako takové se nemění.

Konference s námětem z oblasti historických fondů, jako je ta olomoucká, nese samozřejmě všechny zmíněné znaky. Lidé i témata na olomoucké konferenci, to vše je každý rok podobné. Kromě několika ročníků, kdy byla patrná snaha o jednotící téma, se takřka vždy objevují příspěvky týkající se rukopisů a prvotisků, map, knižní ilustrace a grafiky nebo kramářských tisků, dále pak osobních knihoven významných osobností apod. Stejně tak se vždy objevují zástupci knihoven, archivů, muzeí a vysokých škol. Nejinak tomu bylo i v listopadu 2007. Mezi původně 28 příspěvků se objevily všechny možné typy referátů, s nimiž

vystoupili zástupci nejrůznějších institucí. S rukopisnou tematikou například vystoupil Přemysl Bar z Moravské zemské knihovny ve svém příspěvku *Osudy dvou středověkých rukopisů církevního práva kmenového fondu MZK*, prvotisky a starými tisky se zabývala zástupkyně Jihočeského muzea v Českých Budějovicích Helena Stejskalová v příspěvku *Žáci darebáci. Poškození prvotisků a starých tisků studenty semináře v Českých Budějovicích*. Osobní knihovnou Vlastimila Kybala se zabývala Dagmar Spáčilová z knihovny Národního archivu v příspěvku *Knihovna profesora Karlovy Univerzity, historika a diplomata Vlastimila Kybala. Nejstarší mapa ve sbírkách Vědecké knihovny v Olomouci* byla posluchačům představena zástupcem VKOL Jiřím Glonkem.

I v takto poklidném odvětví se ovšem vyskytují změny a novinky. Pokud jde o obsahovou stránku, objevují se v souvislosti s rozvojem informační společnosti nová témata i v oblasti historických fondů. Za všechny můžeme zmínit vystoupení Zdeňka Uhlíře z Národní knihovny *Manuscriptorium: evropská digitální knihovna rukopisů s plnými texty*. Posun ve spolupráci jednotlivých institucí dokládá příspěvek dalšího zástupce VKOL Lubomíra Novotného *Inovace v terciárním vzdělávání – pole pro spolupráci knihoven a vysokých škol*. Ani formální stránka konference nezůstala beze změn. S ohledem na zahraniční kolegy a zahraniční sbírky byl zkrácen název konference na pouhé *Problematika historických a vzácných knižních fondů*. Grafická vyzdoba sborníku (po vzoru pozvánky) bude rov-

něž pozměněna a vedle názvu sborníku zaujme čestné místo dřevoryt Josta Ammana *Typographus*. – *Der Buchdrucker*. Většina ročníků olomoucké konference se konala v prostorách Muzea umění v Denisově ulici. Druhý den podzimní konference se konal v sále Mozarteum v nedávno otevřeném Arcidiecézním muzeu. Je možné, že další konfe-

rence se opět maličko pozmění po formální stránce a po oba dny bude probíhat právě v Mozarteu, pevně doufám, že po obsahové stránce se změní jen maličko.

Sborník z podzimní konference vyjde na jaře 2008 a všechny příspěvky budou zveřejněny na www stránkách Vědecké knihovny v Olomouci.

Arcidiecézní muzeum v Olomouci

Ceny Olomouckého kraje

Václava Jemelková

Olomoucký kraj vyhlásil již podruhé tuto anketu jako ocenění jednotlivcům, souborům a kulturním aktivitám za významný přínos kulturnímu rozvoji regionu. Pro devět vyhlášených kategorií se v průběhu měsíce ledna 2008 sešlo několik desítek návrhů. Hodnotící komise sestavená z řad zástupců Olomouckého kraje a odborné veřejnosti měla nelehkou úlohu vybrat toho nejlepšího reprezentanta v každé kategorii tak, aby byla zdůrazněna výrazná aktivita osobnosti nebo nepřehlédnutelné postavení souboru či kulturní akce, a to nejen v rámci regionu, ale i v celostátním, případně mezinárodním měřítku. Hodnocen byl i vztah k Olomouckému kraji a jeho občanům, ohlas veřejnosti na konkrétní aktivity, prezentace kraje a trvalý přínos kulturnímu dědictví.

CENA ZA CELOŽIVOTNÍ PŘÍNOS V OBLASTI KULTURY (DVORANA SLÁVY)

Jiří Louda, heraldik

Narodil se v roce 1920 v Kutné Hoře. V roce 1939 se aktivně zapojil do boje s nacistickým Němcem, nejprve ve francouzské a později v anglické armádě. Po únoru 1948 sdílel osud mnoha dalších příslušníků západního odboje, v rozmezí let 1949–1950 byl dokonce bez soudu vězněn na Mírově. V Olomouci žije od roku 1945, v letech 1953–1976 pracoval ve Státní vědecké knihovně Olomouc. Významnou kapitolu představuje jeho podíl na tvorbě československých a českých stát-

ních symbolů. Poprvé se podílel na novém českém znaku v roce 1968, ale po srpnových událostech nedošlo k dokončení projektu; nově se zúčastnil diskuse o změně znaku v prosinci 1989. Roku 1992 byly jeho návrhy Parlamentem ČR schváleny a Jiří Louda se tak stal autorem *velkého českého státního znaku, malého státního znaku a prezidentské vlajky*. Za svou dlouholetou úspěšnou heraldickou činnost se Jiřímu Loudovi dostalo uznání členstvím v nejprestižnějších mezinárodních heraldických institucích. V roce 1998 obdržel J. Louda *Cenu města Olomouce*, roku 2000 převzal z rukou prezidenta republiky *Medaili za zásluhy*. I nadále pracuje na městských a obecních znacích a praporech z Čech, Moravy a Slezska. Mimo jiné přispěl čtyřmi sty znaky z celé Evropy a rodovými erby do *Encyklopedie Diderot*.

CENA ZA VÝJIMEČNÝ POČIN ROKU V OBLASTI PROFESIONÁLNÍHO UMĚNÍ – OBLAST HUDBY

Československý jazzový festival Přerov

První ročník se uskutečnil v roce 1966, v loňském roce uvítal Přerov již 24. ročník. Dříve soutěžní klání je dnes mezinárodní přehlídkou toho nejlepšího, co jazzové kapely a jazzové hvězdy v Evropě i v zámoří nabízejí. O věhlasu festivalu svědčí i skutečnost, že umělci vytvářejí pro „Přerov“ zvláštní seskupení s tématickým programem. V loňském ročníku to bylo např. Robert Balzar Trio s Danem Bártou nebo Trio Emila Viklického. Tento ročník byl mimo jiné věnován počtě Josefa Kainara – 90 let od jeho narození. Československý jazzový festival je tradiční přehlídkou profesionál-

ních i amatérských souborů a sólistů domácích i zahraničních, demonstrační interpretační a skladatelské vyzrálosti československé jazzové elity spolu s talenty nastupující generace. V roce 2007 byl festival pořádán pod záštitou prezidenta ČR. Přerovské jazzové festivaly jsou neodmyslitelně spjaty se jménem přerovského rodáka Rudolfa Neulse, který se stal jejich „otcem“ a zakladatelem, stál po devět let v jejich čele jako ředitel a organizátor. Není náhodou, že současným ředitelem festivalu je již po několik let Rudolf Neuls jr.

**CENA ZA VÝJIMEČNÝ POČIN ROKU
V OBLASTI PROFESIONÁLNÍHO UMĚNÍ
– OBLAST VÝTVARNÉHO UMĚNÍ**

**Fontána Pramen živé vody
sv. Jana Sarkandra v Olomouci**

Kašnu na nádvoří Sarkandriny vytvořil sochař Otmar Oliva ve spolupráci s kameníkem Petrem Novákem. Bronzové části sochy byly odlity na Velehradě, vycizeloval je Luboš Smílek. Lastury s tryskající vodou jsou z nádherného tvrdého granitu zeleno-modro-oranžové barvy. Celé dílo je vysoké 6,2 metru, jsou na něm bronzové symboly, znaky i písmo. Je vynikajícím způsobem začleněna do prostoru – dlažba má podobu santiniovské hvězdy, fontána stojí uprostřed. Základna je subtilní, ale celkové provedení vznošené a vysoké. K tomu byl využit tvar obelisku. Výzdoba zdůrazňuje nesmiřitelný protiklad dobra a zla. Zakomponováno je pozoruhodné propojení osudů světce a papeže Jana Pavla II. Osazení tohoto sochařského díla může sloužit jako vzor souhry uměleckého díla s okolním prostředím.

**CENA ZA VÝJIMEČNÝ POČIN ROKU
V OBLASTI PROFESIONÁLNÍHO UMĚNÍ
– OBLAST DIVADLA**

Olga Kaštická – Zimmermannová, herečka

Po absolvování brněnské konzervatoře, hudebně-dramaturgického oboru, nastoupila v roce 1975 do angažmá divadla v Šumperku. Členkou tohoto souboru zůstala dodnes, s výjimkou 9 let, které strávila mimo obor. Herečka pravidelně spolupracuje s Českým rozhlasem, ztvárnila zde řadu rozhlasových rolí, např. hlavní postavu v rozhlasové hře Klíč je na mé straně. Dlouhodobě patří k oporám šumperského divadla, kvalita jejího hereckého projevu byla již mnohokrát oceněna i v celostátním měřítku. Paní Olga Kaštická – Zimmermannová byla v sezóně 2006–2007 nominována do užšího výběru na Cenu Thálie 2006 v kategorii muzikál – opereta za roli Dolly Lewiové v inscenaci režiséra Bedřicha Jansy Hallo, Dolly! (M Stewart – J. Herman) a za stejnou roli získala diváckou cenu Miloše Movnara. V sezóně 2003–2004 získala cenu Studentské poroty a prestižní cenu odborné poroty festivalu Českého divadla 2004 za umělecký výkon v inscenaci režiséra Drahomíra Ožany Edith a Marléne (Éva Pathaki). V sezóně 2002–2003 obsadila 1. místo a získala cenu Miloše Movnara za roli Brigitte I. v inscenaci režiséra Jaromíra Janečka A do pyžama (Marc Camoletti).

**CENA ZA VÝJIMEČNÝ POČIN ROKU
V OBLASTI PROFESIONÁLNÍHO UMĚNÍ
– OBLAST – OBLAST FILMU, ROZHLASU
A TELEVIZE**

**Televizní dokument Josef Bryks.
Ten, který přecenil českou duši**

Televizní dokument o válečném letci a pozdějším vězni komunistického koncentračního tábora připomíná osud olomouckého rodáka Josefa Brykse, neobyčejně odvážného člověka, který za svobodu své země bojoval pod křídly RAF. Odměnou za jeho hrdinství mu bylo uvěznění a předčasná smrt. Natočení dokumentu i díky významné finanční pomoci Olomouckého kraje (500.000 Kč) vyvolalo nejen zájem médií o dobovou problematiku a pomohlo zviditelnit Olomoucký kraj, ze kterého Josef Bryks a celá řada jeho přátel a hrdinů odboje pocházela, ale napomohlo také k jeho rehabilitaci. Reakcí na film byl projevený zájem ministryně obrany Vlasty Parkanové, který vedl k přiznání vdovského důchodu Trudie Bryksové. Advokát Lubomír Müller použil film také jako důkaz u soudu, že Josef Bryks byl komunistickým režimem utýrán. Film vyvolal zájem diváků již během natáčení. Premiéra filmu spojená s besedou s pamětníky se konala v kině Metropol v Olomouci dne 10. 5. 2007. Následovala novinářská projekce na velvyslanectví Velké Británie v Praze. Televizní premiéra se konala dne 17. 5. 2007 na ČT 2. Od té doby je snímek trvale umístěn na www portálu České televize .

**CENA ZA VÝJIMEČNÝ POČIN ROKU
V OBLASTI PROFESIONÁLNÍHO UMĚNÍ
– OBLAST LITERATURY**

**Nakladatelství Burian a Tichák, s.r.o.,
vydávání dvouměsíčníku Listy**

Listy patří mezi významná periodika. Navazují na stejnojmenný týdeník, zakázaný na jaře 1969, který založil olomoucký rodák Jiří Pelikán roku 1971 v Římě. Po roce 1989 vycházely v Praze, od roku 2003 vycházejí v Olomouci. Jejich hlavním cílem je podpora dialogu v kulturní a politické oblasti, a to na domácí i mezinárodní rovině. Listy se distribuují v celé ČR, méně na Slovensku, zasílají se předplatitelům do celé Evropy i do zámoří, včetně významných světových knihoven (Kanada, USA, Velká Británie, Švýcarsko, SRN aj.). Během dosavadní sedmatřicetileté existence Listů vyšlo přes 200 čísel. Za tu dobu v nich publikovaly téměř všechny významné osobnosti české domácí a exilové kultury a protitotalitní opozice. S vydáváním časopisu souvisí udělování ceny Listů Pelikán (od roku 2003). Cenu tvoří soška a měsíční stipendium v Olomouci pro mladého studenta či umělce navrženého laureátem. Náklad periodika se pohybuje mezi 1400 až 1700 výtisky. Listy poskytují prostor místním autorům (spisovatelům, básníkům, fotoreportérům, badatelům), posilují povědomí o Olomouci a Olomouckém kraji jako kulturním regionu.

**CENA ZA VÝJIMEČNÝ POČIN ROKU
V OBLASTI NEPROFESIONÁLNÍ
UMĚLECKÉ ČINNOSTI**

**Bohumila Buriánová,
výšivky hanáckých krojů**

Bohumila Buriánová (nar. 1920) zaměřila své celoživotní úsilí na hanáckou výšivku krojů i doplňků pro slavnostní životní příležitosti. Vynaložila mnoho sil i na rekonstrukci a uchování již polo-rozpadlých výšivek. S pravou hanáckou výšivkou se setkala poprvé ve svých patnácti letech. Odborné znalosti čerpala později v úzké spolupráci s muzei v Prostějově, Olomouci a Kroměříži. Ve své práci vychází z tradičních dochovaných vzorů. Svou práci prezentovala nejen ve stovkách krojů, které vyšila, ale i na výstavách v ČR i zahraničí. Velkou pozornost vzbudily její práce na Evropské výstavě v Luzernu v roce 1995. Znalosti hanáckých vzorů uplatňuje také při výzdobě bytového textilu, především ubrusů a prostírání. Souhrn její práce je možné vidět v publikaci *Mořice na Hané* a v publikaci *Hanácká věšívka*. Paní Burianová je považovaná za nejlepší vyšivačku na Hané.

Svátky písní Olomouc

Svátky písní Olomouc je soutěžní festival dětských, mládežnických a dospělých souborů z celého světa. Jeho organizátory jsou Festa Olomouc s.r.o., Festa Musicale Olomouc, katedra hudební výchovy Pedagogické fakulty UP Olomouc a Campanella Olomouc. Množstvím zúčastněných sbo-

rů a zpěváků se zařazuje mezi největší evropské i světové akce svého druhu. V roce 2007 se konal již 35. ročník festivalu, kterého se zúčastnilo 5 535 aktivních účastníků a 127 souborů. Díky neobyčejnému záběru sbormistra a pedagoga Jiřího Klimeše se konají v Olomouci soutěže, ale i odborné semináře. Olomouc se stala místem, kde se každoročně sjíždějí desítky sbormistrů, učitelů hudební výchovy, hudebních skladatelů. Festival má obrovský mediální ohlas, stává se významnou událostí v propagaci kraje, ale i oživení turistického ruchu.

**CENA ZA VÝJIMEČNÝ POČIN
V OBLASTI OCHRANY
A POPULARIZACE KULTURNÍCH
HODNOT**

**Realizace projektu 100 let
Národního domu v Prostějově**

Cena se uděluje za komplexní projekt ke 100. výročí založení Národního domu v Prostějově. Jeho součástí byla celková rekonstrukce všech prostor prostějovského Národního domu, významné secesní budovy vystavěné podle návrhu architekta Jana Kotěry a vyzdobené sochami bratrů Suchardových, malbami a sgrafity Františka Kysely. Budova se po rekonstrukci opět stala důstojným stánkem kultury a společenského života v Prostějově. Divadelní a přednáškový sál spolu se salonky, restaurací, kavárnou a vinárnou vytváří nyní vynikající podmínky pro akce divadelní, komorní i společenské. Významnou součástí projektu byly celoroční aktivity Městského divadla Prostějov,

kteří od 1. 12. 2006 do 1. 12. 2007 prostřednictvím vzdělávacích, kulturních a společenských akcí popularizovalo nejen 100. výročí otevření Národního domu, ale i kultury a společenského života uplynulých sta let. Svým rozsahem a šíří repertoáru přispěli organizátoři významně k rozšíření vědomostí o této kulturní památce, obyvatelích Prostějova i celého regionu. V rámci projektu byla také vydána reprezentativní publikace s názvem *Národní dům v Prostějově 1907–2007*, která na přibližně 400 stranách a díky nepřebornému množství fotografií splňuje vysokou dokumentární a vypovídací hodnotu. Největší podíl na realizaci projektu mělo město Prostějov a Městské divadlo Prostějov.

CENA OSOBNOST ROKU V OBLASTI KULTURY

Lea Vivot, sochařka

Osobnost světového významu se narodila v Šumperku, v roce 1968 emigrovala do Kanady. Absolvovala zde studia na Ontario College of Art, později vystudovala Art Student's League v New Yorku. Od roku 1973 tvoří velké bronzové sochy v nadživotní velikosti i menší bronzové skulptury. Vystavovala na mnoha místech světa v rámci samostatně i v kolektivech. Její díla jsou součástí mnoha galerijních i soukromých sbírek, např. Muzea erotického umění v Torontu, Muzea holocaustu v New Yorku, ve sbírkách Plácida Dominga, Hillary Clintonové, Alana Aldy atd. Její sochy v životní i nadživotní velikosti jsou umístěny na veřejných prostranstvích v Torontu, Acapulcu, v Praze (např. *Lavička neřestí* před budovou bu-

siness centra Sazka, r. 2001, *sousoší Život hrou* před budovou Sazka Aréna, r. 2006). O významu sochařky i o tom, že nikdy nepřetrhala vztahy s Českou republikou a svým rodným Šumperkem, svědčí skutečnost, že v roce 2003 jí bylo uděleno na půdě Senátu ČR ocenění *Významná česká žena ve světě*. Lásku k rodnému městu umocnila paní Lea Vivot i tím, že v Šumperku osadila tři své plastiky: *Lavička vzkazů*, *Matka s dítětem* (u radnice) a *Radost z deště* (na Hlavní třídě).

CENA MÉDIÍ ZA PŘÍNOS V OBLASTI KULTURY

byla udělena výstavě fotografií Vladislava Galgonka s názvem *Retrospektiva 35* v galerii Podkova v Olomouci.

Polibek

DUBEN 2008

- dne 5. 4. 2008 pořádají Městská kulturní zařízení Jeseník 12. ročník okresní přehlídky amatérského divadla *Divadelní žatva*
- Muzeum umění Olomouc zahajuje dne 10. 4. 2008 výstavu *Architektonické dílo* tvůrců Elly a Oskara Oehleriových, která potrvá do 22. 6. 2008
- *Přírodopyt, tj. fyzika a chemie* je název výstavy, kterou uspořádá ze svých specializovaných sbírek Muzeum Komenského v Přerově v termínu od 10. 4. do 25. 5. 2008
- Univerzita Palackého v Olomouci startuje 43. ročník mezinárodního soutěžního festivalu dokumentárních filmů a multimedialních vzdělávacích pořadů *Academia film Olomouc*, konání ve dnech 15. – 20. 4. 2008
- 18. duben je celostátně vyhlášen *Mezinárodním dnem památek*, vstup do muzeí a vybraných kulturních památek je volný
- dne 18. 4. 2008 se v Šumperku uskuteční 22. ročník jazzového festivalu *JAZZ PRAMET Šumperk*
- Vlastivědné muzeum v Šumperku hostí ve dnech 24. 4. – 25. 5. 2008 putovní výstavu *Vily Olomouckého kraje*
- Město Němčice nad Hanou uspořádá ve dnech 26. 4. – 3. 5. 2008 již 22. ročník přehlídky amatérských divadelních souborů *Hanácký divadelní máj*
- Lidová hvězdárna Prostějov pořádá dne 10. 4. 2008 k Mezinárodnímu roku planety Země přednášku o elektrickém osvětlení jako světelném znečišťování *Dobry sluha, špatny pán*; přednáší RNDr. Jan Hollan

KVĚTEN 2008

- 55. ročník krajské soutěže neprofesionální videotvorby se uskuteční 1. 5. 2008 v Mohelnici pod názvem *Český lvíček*
- okresní přehlídku klavírní čtyřruční hry *Dvořákův Lipník* shlédneme 7. 5. 2008 v ZUŠ Lipník nad Bečvou
- ve Velkých Losinách se koná ve dnech 9. – 11. 5. 2008 již poctřinácté celostátní soutěž dětských zpěváků lidových písní *Zpěváček*
- Moravská filharmonie Olomouc je pořadatelem 7. ročníku festivalu klasické hudby *Dvořákova Olomouc*; konání ve dnech 12. 5. – 4. 6. 2008
- 12. ročník nesoutěžní mezinárodní přehlídky divadelní tvorby *Divadelní Flora* lze navštívit ve dnech 13. – 22. 5. 2008 v Moravském divadle Olomouc
- 18. květen je vyhlášen *Mezinárodním dnem muzeí a galerií*, do těchto objektů volný vstup

ČERVEN 2008

- muzea Olomouckého kraje nabízí svým návštěvníkům možnost zúčastnit se prohlídky spojené se zajímavým programem v noci; termín *Muzejní noci* vyhláší pořadající muzeum
- ve dnech 4. – 8. 6. 2008 se v Olomouci koná 36. ročník mezinárodního festivalu pěveckých souborů *Svátky písní*
- v Lipníku nad Bečvou se dne 7. 6. 2008 konají poctřinácté *Záhorské slavnosti*
- Divadlo Šumperk ve dnech 13. – 16. 6. 2008 pořádá 15. ročník festivalu profesionálních divadel *Divadlo v parku*

- Město Konice hostí dne 15. 6. 2008 *Žváčkův festival dechových hudeb*
- tradiční, letos již 51. ročník celostátního festivalu poezie *Wolkrův Prostějov* se koná ve dnech 16. – 20. 6. 2008 v Prostějově

- ve dnech 19. 6. – 12. 10. 2008 pořádá Muzeum umění v Olomouci výstavu *Art brut v českých zemích*
- dne 21. 6. 2008 se koná v Šumperku 9. ročník přehlídky bluesových kapel *Blues Aperitiv*

Vzpomínky věčně živé na CD

Asi každý z nás si dobře pamatuje na knihu, která nás v dětství mimořádně zaujala. Vděčně také vzpomínáme na chvíle, kdy nám někdo na dobrou noc četl z úsměvné knihy – třeba o Kájovi Maříkovi. Máte snad ještě tuto knihu doma a čtete ji svým potomkům?

Nechť vás potěší čerstvá informace, že tato kniha vychází nyní na pokračování v digitální zvukové nahrávce Matice cyrilometodějské v Olomouci. Byla zařazena do nové edice *Vzpomínky věčně živé*. Zahrnuje soubor knih s duchovní tematikou, životopisná pásma o našich významných duchovních osobnostech a rozhovory s řeholními sestrami o jejich životě a činnosti v době nesvobody. Jsou to původně samizdatové magnetofonové nahrávky, které plnily své poslání v době, kdy se

knihy s touto tematikou nesměly tisknout. Olomoucké arcibiskupství se postaralo o to, že se tyto nahrávky převádějí do kvalitnější zvukové úrovně a mohou tak i dnes přispět jako inspirace duchovního života.

Edici uvítají čtenáři zrakově postižení, osamělí senioři, ale i mladí lidé, kteří hledají spolehlivé hodnoty pro svůj život. Potěšení budou i pamětníci těchto nahrávek, kteří je dobře znají ještě v původní podobě.

Podrobnější informace sdělí: Matice cyrilometodějská, s.r.o., Dolní náměstí 24, 771 11 Olomouc (tel./fax: 00420/585 222 803, e-mail: knihy@maticecm.cz. Web: <http://www.maticecm.cz>)

Luboš Holoubek

Kalendář poutníků moravskou krajinou

Nakladatelství Fontána vydalo kalendář na rok 2008 s fotografiemi krajiny na Moravě. Autorkou jemných a oduševnělých, poetických snímků je výrazná osobnost výtvarné Olomouce Milena Valušková, autorka fotografických publikací Olomoucko – krajinné impresie, Olomouc – město, Průvodce po tajemstvích hradů, Sloup Nejsvětější Trojice a dalších. Záběry z Křížového vrchu v Rudě, Rešovských vodopádů, Kosíře, Bradla nebo Řídče kultivovanou formou připomínají majitelům kalendáře 2008, že na Moravě žijeme v přírodním prostředí bohatém na památky po předcích, památky více jímavé nežli velkolepé, nacházíme místa s inspirujícím duchovním vyzářováním, mjíme

podivuhodné přírodní útvary plné života a zvláštním způsobem výmluvné ke každému, kdo je ochoten jim naslouchat. Moravská krajina není dramatická, její kouzlo spočívá spíš v harmonii tajemství a decentní symboliky, mnohovýznamovosti a klidu. Kalendář předchází obrazovou publikaci, která by měla vbrzku vyjít pod názvem Průvodce pro poutníky moravskou krajinou. Autor knihy Ján Kadlec spolu s fotografkou Milenou Valuškovou chtějí kalendářem i budoucí publikací pomáhat znovunalezení ztracené kontinuity a úcty k zemi a místům, kde žijeme. Kalendář vytiskla tiskárna Křupka v Mohelnici a lze jej získat v prodejně Fontána (www.fontana-esotera.cz) -heve-

Kopec Hradisko nad Velkým Týncem s památníkem světových válek

REGIONÁLNÍ KULTURNÍ OSOBNOSTI

DUBEN

Balcarová, Nina – překladatelka; recitátorka; činoherní herečka

* 28. 04. 1898 Hradec Králové

† 24. 08. 1983 Brno

Místa působení: Brno; Moravská Ostrava, okr. Ostrava

Literatura: Biografický slovník Slezska a severní Moravy. Nová řada. 2 (14). Ostrava 2001; Postavy brněnského jeviště. 1. Brno 1984.

Eliáš, Rudolf – kulturně-osvětový pracovník; redaktor; prozaik; vydavatel

* 19. 04. 1878 Pavlov, okr. Jihlava

† 29. 06. 1964 Ostrava

Oblast působení: Slezsko; Těšínsko

Pozn.: bratr Františka Eliáše; vztah díla ke kraji

Literatura: Ficek, V.: Biografický slovník širšího Ostravska. 5. Opava 1983.

Faerber Meir, Marcell – novinář; spisovatel

* 29. 04. 1908 Moravská Ostrava, okr. Ostrava

† 19. 08. 1993 Tel Aviv (Izrael)

Pozn.: přispíval do novin a časopisů; od roku 1934 působil v zahraničí jako redaktor řady periodik, zabývajících se židovskou problematikou; zastával též řadu veřejných funkcí a získal řadu ocenění za svou činnost v řešení židovských otázek

Literatura: Biografický slovník Slezska a severní Moravy. 7. Ostrava 1996.

Franta, Zdeněk – editor; literární teoretik a kritik; překladatel

* 19. 04. 1868 Hradec Králové

† 01. 07. 1943 Praha

Místa působení: Kroměříž; Lipník nad Bečvou, okr. Přerov; Uherské Hradiště

Pozn.: na Moravě působil v letech 1894–1919, pak v Praze

Literatura: Lexikon české literatury. Osobnosti, díla, instituce. 1. A–G. Praha 1985.

Heeger, Viktor – prozaik; dramatik; organizátor kulturního života

* 28. 04. 1858 Zlaté Hory, okr. Jeseník

† 05. 08. 1935 Opava

Místa působení: Velké Heraltice, okr. Opava; Bruntál; Brno; Opava; Lázně Jeseník, okr. Jeseník

Pozn.: byl vydavatelem periodika Mährisch-schlesisches Jagdblatt; proslul jako spisovatel – psal ve slezskoneckém nářečí humorné příběhy ze života prostých lidí; autor dramát pro ochotníky; přispíval do řady listů

Literatura: Biografický slovník Slezska a severní Moravy. 8. Ostrava 1997.

Kantor, Petr – básník; prozaik; dramatik; redaktor

* 21. 04. 1978 Třinec, okr. Frýdek-Místek

Místa působení: Ostrava

Pozn.: studoval na univerzitě v Tokiu obor japonské tradiční divadlo, japonský management; autor odborných článků

Literatura: Machala, L.: Průvodce po nových jménech české poezie a prózy 1990–1995. Olomouc 1996; Málková, I. – Urbanová, S.: Literární slovník severní Moravy a Slezska (1945–2000). Olomouc 2001.

Klácel, František Matouš – básník; novinář; překladatel; filosof

* 07. 04. 1808 Česká Třebová

† 17. 03. 1882 Belle Plaine (USA)

Místa působení: Brno

Pozn.: roku 1869 odešel do Ameriky

Literatura: Dvořáková, Z.: František Matouš Klácel. Praha 1976; Chmel, Z.: Galerie brněnských osobností. 1. A–K. Brno 1998; Slavíková, V.: Spisovatelé Jihomoravského kraje. Brno 1989.

Konařík-Bečvan, Bedřich – dramatik; literární kritik; prozaik; redaktor

* 13. 04. 1878 Halenkov, okr. Vsetín

† 22. 02. 1944 Praha

Místa působení: Olomouc; Prostějov; Valašské Meziříčí, okr. Vsetín; Kunčice pod Ondřejníkem, okr. Frýdek-Místek

Oblast působení: Valašsko

Pozn.: působil v protialkoholním hnutí; spolupracoval s časopisy Mír, Náš domov, Hlídka

Literatura: Biografický slovník Slezska a severní Moravy. 12. Ostrava 1999; Ficek, V.: Biografický slovník širšího Ostravska. 4. Opava 1981; Slovník osobností kulturního a společenského života Valašska 2000. Valašské Meziříčí 2000.

Paul, František – filmový herec; libretista; operetní zpěvák; překladatel; režisér operety; rozhlasový dramatik; skladatel

* 28. 04. 1898 Pardubice

† 08. 11. 1976 Praha

Místa působení: Olomouc; Ostrava

Pozn.: v letech 1919–23 působil v Českých Budejovicích; v letech 1934–36 působil ve Velké operetě a v Novém divadle v Praze; v letech 1954–63 byl členem Hudebního divadla v Karlíně; spolupracoval s rozhlasem a televizí

Literatura: Biografický slovník Slezska a severní Moravy. 10. Ostrava 1998; Československý biografický slovník. Praha 1992; Český biografický slovník XX. století. 2. K–P. Praha 1999.

Pituchová, Františka – básnířka; interpretka lidových písní

* 02. 04. 1928 Staré Hamry, okr. Frýdek-Místek

Místa působení: Frýdlant nad Ostravicí, okr. Frýdek-Místek; Staré Hamry, okr. Frýdek-Místek

Pozn.: tvorba ve starohamerském (lašském) nářečí; vystupovala jako vypravěčka se soubory Ostravica, Gruník, Kostkova muzika

Literatura: Pavlicová, M. – Uhlíková, L.: Od folkloru k folklorismu. Strážnice 1997; Málková, I. – Urbanová, S.: Literární slovník severní Moravy a Slezska (1945–2000). Olomouc 2001.

Průcha, Jaroslav – dramatik; filmový herec; režisér; televizní herec; činoherní herec

* 24. 04. 1898 Skvrňany, okr. Plzeň

† 25. 04. 1963 Praha

Místa působení: Brno

Pozn.: v letech 1931–58 člen činohry Národního divadla v Praze

Literatura: Postavy brněnského jeviště. 1. Brno 1984.

Vrba, Pavel – textař; básník

* 16. 04. 1938 Brno

Pozn.: textař popové a rockové hudby; spolupráce se skupinami Bohemia, M. Efekt, Synkopy, Olympic; autor zpěvních textů k muzikálům

Literatura: Melodie, 18, 1980, č. 12; Matzner, A. – Poledňák, I. – Wasserberger, I.: Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby. 3. Praha 1990; Český biografický slovník XX. století. 3. Q–Ž. Praha 1999.

KVĚTEN

Bena, Lev – kulturně-osvětový pracovník; publicista; redaktor; vlastivědný pracovník

* 20. 05. 1888 Krásné Pole, okr. Ostrava

† 15. 03. 1946

Místa působení: Hnojník, okr. Frýdek-Místek; Opava

Oblast působení: Hlučínsko; Slezsko

Pozn.: byl tajemníkem Matice opavské

Literatura: Biografický slovník českých zemí. [3.] Bas-Bend. Praha 2005; Ficek, V.: Biografický slovník širšího Ostravska. 1. Opava 1972.

Břoušek, Pavel Jaroslav – hudební aranžér; hudební skladatel; kytarista; rozhlasový hudební redaktor; televizní hudební dramaturg; textař; zpěvák

* 20. 05. 1948 Brno

Místa působení: Brno

Pozn.: působil ve skupině Universum; dramaturg hudební redakce Československé televize v Praze; autor scénické hudby; majitel jazykové agentury Festa

Literatura: Rohál, R.: Populární slovník českých zpěváků. Praha 2004; Melodie, 15, 1977, č. 11; Matzner, A. – Poledňák, I. – Wasserberger, I.: Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby. 3. Praha 1990.

Čech, František – režisér; loutkoherc; vydavatel; dramatik; organizátor loutkářství; publicista; redaktor

* 08. 05. 1898 Olomouc-Hejčín, okr. Olomouc

† 19. 11. 1951 Olomouc

Místa působení: Olomouc

Oblast působení: Olomoucko; Slezsko

Pozn.: redigoval loutkářské knihovničky Kašpárkova knihovnička, Malý loutkář, Naše hry; v Olomouci založil loutkové divadlo Kašpárkova říše; psal o loutkářství do odborných časopisů i denního tisku

Literatura: Olomoucké hřbitovy a kolumbária. Olomouc 2001; Knížák, M.: Encyklopedie výtvarníků loutkového divadla v českých zemích a na Slovensku od vystopovatelné minulosti do roku 1950. A–L. Praha 2005; Lexikon české literatury. Osobnosti, díla, instituce. 1. A–G. Praha 1985.

Hanke-Maiwald, Gertrud – spisovatelka

* 06. 05. 1918 Moravská Ostrava, okr. Ostrava

† 14. 03. 1993 Coburg (Německo)

Pozn.: autorka několika knih, rozhlasových her a televizních scénářů; publikovala v časopisech

Literatura: Biografický slovník Slezska a severní Moravy. 9. Ostrava 1997.

Hejčl, Jan Nepomuk – prozaik; překladatel
* 15. 05. 1868 Žamberk, okr. Ústí nad Orlicí
† 05. 02. 1935 Olomouc

Místa působení: Olomouc

Pozn.: přeložil knihy Starého zákona; autor 2 cestopisů; profesor biblického studia na bohoslovecké fakultě v Olomouci a papežský prelát; procestoval Palestinu, Egypt a Sýrii; člen komise pro úpravu poměrů mezi církví a státem; dopisující člen Královské české společnosti nauk

Literatura: Olomoucké hřbitovy a kolumbária. Olomouc 2001; Kdy-kde-co v Olomouci, 1993, květen; Masarykův slovník naučný. 3. Praha 1927; Poselství. Olomouc 1938.

Holková, Marie – prozaička
* 21. 05. 1908 Vítkovice, okr. Ostrava
† 06. 12. 2002 Mukařov

Pozn.: psala poetické, výchovně zaměřené prózy pro děti a mládež, psychologické povídky z 2. světové války

Literatura: Lexikon české literatury. Osobnosti, díla, instituce. 2/I. H–J. Praha 1993.

Markalousová, Milada – prozaička; režisérka
* 25. 05. 1938 Pelhřimov
† 10. 05. 1975 Praha

Oblast působení: Jesenicko

Pozn.: dramaturgyně a režisérka v Československém rozhlasu v Praze

Literatura: Biografický slovník Slezska a severní Moravy. 7. Ostrava 1996; Málková, I. – Ur-

banová, S.: Literární slovník severní Moravy a Slezska (1945–2000). Olomouc 2001.

Osička, Antonín – prozaik; překladatel
* 11. 05. 1888 Velké Bílovice, okr. Břeclav
† 19. 06. 1949 Praha

Pozn.: napsal román, knihy pro mládež, črty, fejetony; anglista; autor učebnic angličtiny, slovníků; působil na UK v Praze

Literatura: Kdy zemřeli...? 1937–1962. Praha 1962; Československý biografický slovník. Praha 1992.

Podlipný, Zdeněk – činoherní herec; činoherní režisér; překladatel; dramatik

* 05. 05. 1898 Praha
† 23. 07. 1946 Opava

Místa působení: Opava

Pozn.: herec a činoherní režisér v D 34, v Plzni, v Divadle na Vinohradech; překlady z polštiny a angličtiny

Literatura: Kdy zemřeli...? 1937–1962. Praha 1962.

Šimek, Otokar – literární historik; literární kritik; publicista; překladatel

* 15. 05. 1878 Hustopeče, okr. Břeclav
† 09. 10. 1950 Hradec Králové

Pozn.: romanista; překládal z francouzštiny; zaměřil se zejména na francouzský realistický román 19. století

Literatura: Kdy zemřeli...? 1937–1962. Praha 1962; Český biografický slovník XX. století. 3. Q–Ž. Praha 1999.

Šmídek, Karel – divadelní kritik; publicista; spisovatel; redaktor

* 17. 05. 1818 Bystřice nad Pernštejnem, okr. Žďár nad Sázavou

† 30. 09. 1878 Brno

Místa působení: Brno; Jihlava; Znojmo

Pozn.: zakladatel moravské literární historiografie

Literatura: Chmel, Z.: Galerie brněnských osobností. 4. S–T. Brno 2005; Bystřicko, 1991, listopad.

Wollman, Frank – dramatik; literární vědec a historik; slavista; teatrolog

* 05. 05. 1888 Bohušovice nad Ohří, okr. Litoměřice

† 09. 05. 1969 Praha

Místa působení: Brno

Pozn.: jeho zásluhou byl na Fil. fak. MU Brno založen obor divadelní vědy; zabýval se dramatickou tvorbou jihoslovanských národů, srovnávacím studiem slovanských literatur a slovanské lidové slovesnosti

Literatura: Šlechtová, A. – Levora, J.: Členové České akademie věd a umění 1890–1952. Praha 2004; Franku Wollmanovi k sedmdesátinám. Praha 1958; Pocta Fr. Trávníčkovi a F. Wollmanovi. Brno 1948; Český biografický slovník XX. století. 3. Q–Ž. Praha 1999.

ČERVEN

Braitó, Silvestr Maria Josef – básník; literární kritik; spisovatel; esejista; překladatel

* 14. 06. 1898 Ruščuk (Bulharsko)

† 25. 09. 1962 Praha

Místa působení: Olomouc

Pozn.: redigoval edice Živé zdroje, Rozsévač, Krystal; publikoval v časopisech Archa a Na hlubinu; v letech 1950–60 vězněn

Literatura: Olomoucké hřbitovy a kolumbária. Olomouc 2001; Slovník českých spisovatelů. Toronto 1982; Český biografický slovník XX. století. 1. A–J. Praha 1999.

Gudrichová, Emilie Maria – kulturně osvětová pracovnice; prozaička; básnířka

* 14. 06. 1888 Raduň, okr. Opava

† 22. 09. 1970 Opava

Místa působení: Raduň, okr. Opava; Kylešovice, okr. Opava; Ostrava; Opava

Oblast působení: Slezsko

Pozn.: přispívala do Slezského věstníku; sbírala lidovou slovesnost

Literatura: Biografický slovník Slezska a severní Moravy. Nová řada. 5 (17). Ostrava 2004; Ficek, V.: Biografický slovník širšího Ostravska. 1. Opava 1972; Málková, I. – Urbanová, S.: Literární slovník severní Moravy a Slezska (1945–2000). Olomouc 2001.

Chudoba, František – literární historik; překladatel

* 04. 06. 1878 Dědice, okr. Vyškov

† 07. 01. 1941 Brno

Místa působení: Brno; Valašské Meziříčí, okr. Vsetín

Pozn.: zabýval se Shakespearem; překládal P. B. Shelleye; anglista; znalec anglické literatury 19. a počátku 20. století; propagoval českou literaturu v anglosaském prostředí

Literatura: Šlechtová, A. – Levora, J.: Členové České akademie věd a umění 1890–1952. Praha 2004; Český biografický slovník XX. století. 1. A–J. Praha 1999; Československý biografický slovník. Praha 1992.

Kufová, Olga – malířka; prozaička

* 20. 06. 1908 Karviná

† 07. 03. 1994 Jablunkov, okr. Frýdek-Místek

Oblast působení: Karvinsko

Pozn.: publikovala v časopise Těšínsko – pohádkové náměty, život lidu, přírodní prostředí; věnovala se malbě na užitkové předměty

Literatura: Slovník českých a slovenských výtvarných umělců. 6. Kon–Ky. Ostrava 2001; Těšínsko, 38, 1995, č. 1.

Kutinová, Amalie – prozaička; sběratelka lidových pohádek

* 22. 06. 1898 Rouchovany, okr. Třebíč

† 30. 03. 1965 Vrchlabí, okr. Trutnov

Oblast působení: jižní Morava

Pozn.: vztah díla k regionu; autorka národopisných pásem pro rozhlas

Literatura: Biografický slovník Slezska a severní Moravy. 10. Ostrava 1998; Chaloupka, O. – Voráček, J.: Kontury české literatury pro děti a mládež (od začátku 19. století po současnost). Praha 1984; Mikulcová, M. – Graclík, M.: Kulturní toulky Valašskem. Frýdek-Místek 2001.

Musil, Alois – prozaik

* 30. 06. 1868 Rychtářov, okr. Vyškov

† 12. 04. 1944 Otryby, okr. Kutná Hora

Místa působení: Olomouc; Moravská Ostrava, okr. Ostrava

Pozn.: autor cestopisné literatury pro mládež; cestoval po arabských zemích; zakladatel české arabistiky; orientalista

Literatura: Biografický slovník Slezska a severní Moravy. 6. Ostrava 1996; Šlechtová, A. – Levora, J.: Členové České akademie věd a umění 1890–1952. Praha 2004; Hrbek, I.: Abc cestovatelů, mořeplavců a objevitelů. Praha 1979; Komárek, J.: Naši rodáci a krajané. Rousínov 1934.

Palacký, František – historik; archivář; básník; editor; estetik; kulturně-osvětový pracovník; literární historik; literární teoretik; literární kritik; překladatel; redaktor

* 14. 06. 1798 Hodslavice, okr. Nový Jičín

† 26. 05. 1876 Praha

Pozn.: nejvýznamnější národní historik; zakladatel moderní české historiografie; vůdčí osobnost národního obrození

Literatura: Ficek, V.: Biografický slovník širšího Ostravska. 3. Opava 1979; Slovník českých spisovatelů. Praha 1964; Mikulcová, M. – Graclík, M.: Kulturní toulky Valašskem. Frýdek-Místek 2001.

Přidal, Tomáš – básník; prozaik; kreslíř; ilustrátor

* 14. 06. 1968 Brno

Místa působení: Brno

Pozn.: s Bruno Solaříkem založil surrealistické hnutí A.I.V.; podílel se na akcích skupiny TRS; výtvarně spolupracuje s nakladatelstvím Větr-

né mlýny; s manželkou fotografkou Barborou Přidalovou a baskytaristou Radkem Vašínem tvoří hudební trio India Happening Punk, pro něž píše hudbu i texty a hraje na kytaru

Literatura: Báseň mého srdce. Brno 2005; Salon. Literární příloha Práva, 2002, č. 296.

Stoniš, Miroslav – básník; dramatik; prozaik; redaktor

* 18. 06. 1938 Ostrava

Místa působení: Ostrava

Literatura: Scéna, 6, 1981, č. 10; Slovník české literatury 1970–1981. Praha 1985; Slovník českých spisovatelů od roku 1945. 2. M–Ž. Praha 1998; Málková, I. – Urbanová, S.: Literární slovník severní Moravy a Slezska (1945–2000). Olomouc 2001; Kdo je kdo. Osobnosti české současnosti. 5000 životopisů. Praha 2005.

Suchdolský, Method – prozaik

* 29. 06. 1878 Petrovice, okr. Šumperk

† 29. 11. 1948 Brno

Místa působení: Brno; Olomouc; Ostrava; Třebíč

Pozn.: autor literatury faktu, románů; vlastní jméno Method Nečas

Literatura: Adamovič, I.: Slovník české literární fantastiky a science fiction. Praha 1995; Kdy zemřeli...? 1937–1962. Praha 1962.

Šmíd, Zdeněk – básník; literární kritik; překladatel

* 05. 06. 1908 Čertova Lhota (dnes Mariánské Hory), okr. Ostrava

† 08. 04. 1989 Ostrava

Pozn.: překládal ze španělštiny; za jeho stěžejní práci je považován překlad Cervantesova Dona Quijota

Literatura: Biografický slovník Slezska a severní Moravy. 9. Ostrava 1997; Málková, I. – Urbanová, S.: Literární slovník severní Moravy a Slezska (1945–2000). Olomouc 2001.

Vlach, Luboš – básník; esejista

* 06. 06. 1958 Jihlava

Místa působení: Brno

Pozn.: v letech 1988–92 vydával a redigoval hudební magazín Šot; spolupráce s brněnskou scénou Skleněná louka; provozuje hudební vydavatelství ŠOT rec. – hudební nosiče/tiskoviny

Literatura: Salon. Literární příloha Práva, 2002, č. 261.

NEJLEPŠÍ ČESKÉ KNIHY ROKU NEJLEPŠÍ ČESKÉ KNIHY
ROKU NEJLEPŠÍ ČESKÉ KNIHY ROKU NEJLEPŠÍ ČESKÉ
KNIHY ROKU NEJLEPŠÍ ČESKÉ KNIHY ROKU NEJLE-
PŠÍ ČESKÉ KNIHY ROKU NEJLEPŠÍ ČESKÉ KNIHY RO-
KU NEJLEPŠÍ ČESKÉ KNIHY ROKU NEJLEPŠÍ ČESKÉ

MAGNESIA LITERA 2008

Kanzelsberger cena čtenářů Kanzelsberger cena čte-
nářů Kanzelsberger cena čtenářů Kanzelsberger ce-
na čtenářů Kanzelsberger cena čtenářů Kanzelsberger
cena čtenářů Kanzelsbeger cena čtenářů Kanzelsber-
ger cena čtenářů Kanzelsberger cena čtenářů Kanzel
Zúčastněte se i Vy. Zúčastněte se i Vy. Zúčastněte se
i Vy. Zúčastněte se i Vy. Zúčastněte se i Vy. Zúčast-
něte se i Vy. Zúčastněte se i Vy. Zúčastněte se i Vy.
Zúčastněte se i Vy. Zúčastněte se i Vy. Zúčastnětě se
Pošlete svůj hlas knize, která se vám loni nejvíce líbila
a vyhrajte jednu z 1000 knih od knihkupectví Kanzels-
berger. Pošlete svůj hlas knize, která se vám loni nejvíce
líbila a vyhrajte jednu z 1000 knih od knihkupectví Kan-
zelsberger. Pošlete svůj hlas knize, která se vám loni
nejvíce líbila a vyhrajte jednu z 1000 knih od knihkupe
www.magnesia-litera.cz www.magnesia-litera.cz www.
magnesia-litera.cz www.magnesia-litera.cz www.mag

VII.

Z obsahu:

Život není boj, ale výzva

- Helena Veličková s Pavlem Hekelou

Je evropská civilizace ještě centrem dění?

- Jaromír Mrňka

Paměť krajiny. Sovinecko

- Ján Kadlec

Kde voní pergamen. Konec rukopisné knihy

- Štěpán Kohout

Výstava slabikářů ve Florencii

- František Hýbl

Ceny Olomouckého kraje

- Václava Jemelková

Vídeňská kuchařka v Olomouci

- Petra Kunčíková

1